

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ,

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ,

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΩΝ ΑΥΤΗΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ,
ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ,
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΖΟΝΤΩΝ ΑΥΤΗΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΜΕΘΟΔΟΝ,
ΠΑΡΑ
ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΤΟΥ ΕΚ ΜΑΔΥΤΩΝ·

Διδασκάλου τοῦ Θεωρητικοῦ τῆς Μουσικῆς.

« Τὰς ἐπιδόσεις ὁρῶμεν γιγνέμενας καὶ τῶν τεχνῶν, καὶ τῶν
» ἄλλων ἀπάντων, οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας τοῖς καθесῶσιν,
» ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας, καὶ τολμῶντας, αἰεὶ τι κινεῖν
» τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων. »

(Ἰσοκρ. Εὐαγόρ. ἐγκώμ.)

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ.
Ἐκ τῆς τυπογραφίας ΡΙΓΝΙΟΥ.

Εὐρίσκεται δὲ κατὰ τὸν Γαλατῆν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Παρὰ τῷ Α. ΚΑΣΤΡΟΥ, Τυπογράφῳ.

1821.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Μελωδίαν Ποσοῦ.

α'. Δύο τινὰ γνωρίζομεν συστατικὰ τῆς Μελωδίας, Ποσὸν καὶ Ποιόν· διὰ τοῦτο καὶ δύο εἰδῶν χαρακτηῖρας διορίζομεν, διὰ νὰ γράφηται κάθε Μελωδία.

β'. Τὸ Ποσὸν, ὅπου θεωρεῖται εἰς τὴν Μελωδίαν, εἶναι ἡ Ἀνάβασις, ἡ Κατάβασις, καὶ ἡ Ἰσότης.

γ'. Ἀνάβασις μὲν εἶναι σειρὰ φθόγγων, ψαλλομένω διὰ τῶν ἐξῆς συλλαβῶν, κατὰ ταύτην τὴν τάξιν·

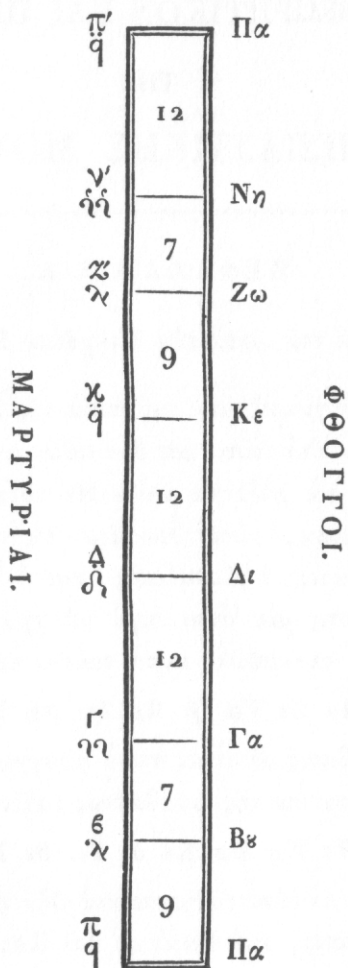
Πα Βε Γα Δι Κε Ζω Νη Πα.

δ'. Κατάβασις δὲ εἶναι σειρὰ φθόγγων, ψαλλομένων κατὰ τὴν ἐναντίαν τῆς Ἀναβάσεως τάξιν· οἷον,

Πα Νη Ζω Κε Δι Γα Βε Πα.

ε'. Ἡ μὲν Ἀνάβασις λέγεται καὶ Ὀξύτης καὶ Ἀνιέναι· ἡ δὲ Κατάβασις, καὶ Βαρύτης καὶ Κατιέναι. Αὕτῃ δὲ ἡ σειρὰ τῶν φθόγγων λέγεται Κλίμαξ.

Ἡ Διατονικὴ Κλίμαξ κατὰ τὸ Διαπασῶν
σύστημα, ἐν ᾗ διδάσκονται οἱ ἀρχάριοι
τὸ πρῶτον τῆς μελωδίας.

ς'. Ἡ Ἀνάβασις καὶ ἡ Κατάβασις εἶναι συνεχῆς καὶ ὑπερβατή. Καὶ συνεχῆς μὲν λέγεται, ὅταν ἡ σειρὰ τῶν φθόγγων συγκροτεῖται ἀπὸ φθόγγους, ὅπου διαδέχονται ἀλλήλους ἀμέσως· ὡς,

πα βε γα δι, ἥ Πα νη ζω κε δι.

ζ'. Ὑπερβατή δὲ λέγεται, ὅταν ἡ σειρὰ τῶν φθόγγων συγκροτεῖται ἀπὸ φθόγγους, ὅπου διαδέχονται ἀλλήλους ἐμμέσως μὲν, ὅμως οἱ ἐν μέσῳ φθόγγοι σιωπῶνται· ὡς,

πα δι νη, ἥ δι βε ζω.

η'. Ὅταν ζητηθῇ συνεχῆς ἀνάβασις φθόγγων ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ, τότε ψάλλομεν καὶ ἄλλους ἀνιόντας φθόγγους, παρισωμένους ὅμως διὰ τῶν αὐτῶν συλλαβῶν· λέγοντες τὸν μὲν ὀγδοὺν φθόγγον Πα· τὸν δὲ ἕννατον, Βου· καὶ τοὺς λοιποὺς καθεξῆς·

Γα Δι Κε Ζω Νη.

θ'. Διὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὅταν ζητηθῇ συνεχῆς κατάβασις φθόγγων ὑπὲρ τοὺς ἑπτὰ, ψάλλομεν πάλιν καὶ ἄλλους κατιόντας φθόγγους, παρισωμένους ὅμως διὰ τῶν αὐτῶν συλλαβῶν, λέγοντες τὸ ἀντίστροφον· οἶον,

πα νη ζω κε δι γα βε, πα νη ζω κ. τ. λ.

ι'. Ἡ εἰρημένη Κλίμαξ συνίσταται ἀπὸ φθόγγους ὀκτώ, περικλείοντας διαστήματα ἑπτὰ, ὧν ἕκαστον λέγεται Τόνος.

ια'. Ἰσότης δὲ λέγεται σειρὰ φθόγγων, ψαλλομένων διὰ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, μῆτε ὀξυνομένων, μῆτε βαρυνομένων· οἶον, πα πα πα, ἥ δι δι δι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Χαρακτήρων τῶν φθόγγων.

α΄. Οἱ Χαρακτῆρες, δι' ὧν γράφεται τὸ ποσὸν τῆς μελωδίας, ἤγουν ὅπου παριςῶσι τοὺς φθόγγους τοῦ γραφομένου μέλους, εἶναι δέκα. Γράφονται δὲ καὶ ὀνομαζόνται οὕτως.

Ἰσον	—	ο	} Ἀνιόντες.
Ὀλίγον	—	α	
Πετασὴ	—	α	
Κεντήματα	—	α	
Κέντημα	—	β	
Ὑψηλή	—	δ	} Κατιόντες.
Ἀπόστροφος	—	α	
Ὑπορρόη	—	2	
Ἐλαφρόν	—	β	
Χαμηλή	—	δ	

β΄. Τὸ μὲν Ἰσον οὔτε ἀνάβασιν οὔτε κατάβασιν φανερόναι, ἀλλὰ ἰσότητα· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ μηδὲν ο, ὅπου κεῖται ἔμπροσθέν του. Ἐξαγγέλλει δὲ τὸν φθόγγον τοῦ ἡγουμένου.

γ. Τὸ δὲ Ὀλιγον, ἢ Πετασὴ, καὶ τὰ Κεντήματα, φανερώνουσι τὸν ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου πρῶτον ανιόντα φθόγγον· ἢ δὲ Ἀπόστροφος τὸν ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου πρῶτον

κατιόντα φθόγγον· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ α, ὅπου κεῖται ἔμπροσθεν των.

δ'. Ἡ δὲ Ὑποῤῥοχὴ φανερόναι δύο συνεχεῖς φθόγγους κατιόντας· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ 2, ὅπου κεῖται ἔμπροσθεν αὐτῆς.

ε'. Τὸ μὲν Κέντημα φανερόναι τὸν δεύτερον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, τὸ δὲ Ἐλαφρόν, τὸν δεύτερον ὑπερβατῶς κατιόντα φθόγγον· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον β.

ς'. Ἡ μὲν Ὑψηλὴ φανερόναι τὸν τέταρτον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον, ἡ δὲ Χαμηλὴ, τὸν τέταρτον ὑπερβατῶς κατιόντα φθόγγον· καὶ τοῦτο δηλοῖ τὸ προκείμενον δ.

ζ'. Γράφοντες λοιπὸν τὴν μελωδίαν, διὰ μὲν τῆς ἰσότητος μεταχειριζόμεθα τὸ ἴσον· διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς ἀναβάσεως, τὸ Ὀλίγον, τὰ Κεντήματα, καὶ τὴν Πετασῆν· διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς καταβάσεως, τὴν Ἀπόστροφον καὶ τὴν Ὑποῤῥοχήν.

η'. Ἡ δὲ ὑπερβατὴ ἀνάβασις καὶ κατάβασις, ἐπειδὴ γίνεται κατὰ πολλοὺς τρόπους, γράφεται μὲ τοὺς αὐτοὺς μὲν Χαρακτήρας, ὅμως ὅχι πλεόν ἁπλοῦς, ἀλλὰ συνθέτους. Διότι ἡ σύνθεσις δύναται νὰ αὐξάνῃ τὸ ποσὸν τῶν Χαρακτήρων κατὰ τὴν χρείαν ὀρισμένως.

θ'. Λογαριάζεται δὲ τὸ ποσὸν τῆς ὑπερβατῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως διὰ τῆς Κλίμακος· ὅιον, ὅταν δοθῶσι δύο φθόγγοι, οἱ Πα Δι, καὶ ζητεῖται νὰ εὑρεθῇ τὸ ποσὸν αὐτῶν, θεωροῦμεν εἰς τὴν Κλίμακᾳ, πόσους τόνους ὁ Δι ἀπομακρύνεται τοῦ Πα· καὶ οὕτως εὐρίσκονται τρεῖς· πα β, βε γα, γα δι· ἄρα τὸ Πα Δι ποσὸν εἶναι τρία κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

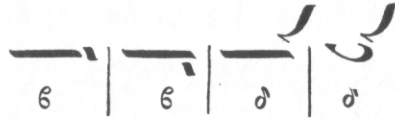
Περὶ Συνθέσεως τῶν Χαρακτήρων.

α'. Συντίθενται οἱ Χαρακτῆρες εὐαρμόσως, διὰ τὰ παρισῶσιν ὠρισμένως τὰ διάφορα ποσὰ τῶν φθόγγων. Διότι ἀσυνθέτως δύνανται νὰ ξέκωνται, τὸ Ἴσον, τὸ Ὀλίγον, ἢ Πετασὴ, ἢ Ἀπόστροφος, τὸ Ἐλαφρὸν, καὶ ἢ Χαμηλὴ. Οἱ δὲ λοιποὶ χαρακτῆρες, ἀδυνατοῦντες νὰ γράφονται μάνοιτους, συμπλέκονται μὲ ἄλλους, καὶ αὐξάνουσι τὴν ποσότητά των, κατὰ τὴν θέσιν ὁποῦ λάχωσιν· οἷον, τὸ Κέντημα συντιθέμενον μὲ τὸ Ὀλίγον, εἰ μὲν κεῖται ἔμπροσθεν αὐτοῦ οὕτω , φανερόναι τὸν δεύτερον ὑπερβατῶς ἀνιόντα φθόγγον· εἰ δὲ οὕτω , τὸν τρίτον.

β'. Τὸ Ὀλίγον καὶ ἢ Πετασὴ ὑποτάσσονται ἀπὸ ὅλους τοὺς χαρακτῆρας, πλὴν τῶν Κεντημάτων. Ὁ δὲ ὑποτασσόμενος χαρακτήρ χάνει τὴν ποσότητά του, καὶ λογαριάζεται ἢ ποσότης τοῦ ὑποτάξαντος αὐτόν· οἷον, ὅταν ἢ Ὑψηλὴ τεθῇ ἐπὶ τοῦ Ὀλίγου οὕτως , ἢ ποσότης τοῦ Ὀλίγου χάνεται, καὶ λογαριάζεται ἢ ποσότης τῆς Ὑψηλῆς.

γ'. Τὸ Ἐλαφρὸν, ὅταν ὑποτάξῃ τὴν Ἀπόστροφον οὕτω , προσφέρει τοὺς δύο φθόγγους συνεχῶς καὶ ὅχι ὑπερβατῶς.

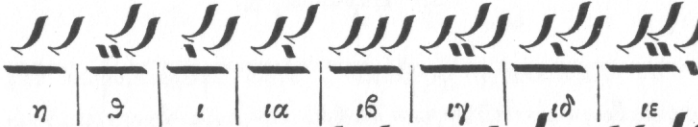
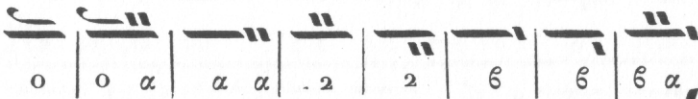
δ'. Τὸ Ὀλίγον καὶ ἡ Πετασῆ ὑποτάσσονται ὑπὸ μὲν τοῦ Κεντήματος καὶ τῆς Ὑψηλῆς ἐν τοιαύτῃ θέσει.

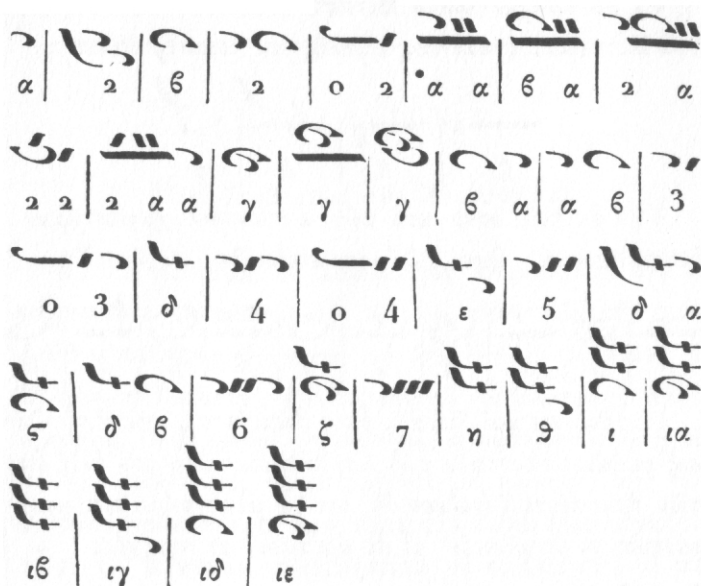

ὑπὸ δὲ τοῦ Ἰσου καὶ τῶν κατίοντων χαρακτήρων, ὑποτάσσονται, ὅταν τιθῶνται ἐπάνωθεν αὐτῶν οὕτω

ε'. Ἰδοὺ σοι καὶ Πίναξ, ὅπου δεικνύεται, πῶς ἡ σύνθεσις αὐξάνει τὸ ποσὸν τῶν Χαρακτήρων ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἕως τῶν δεκαπέντε. Γίνωσκε δὲ, ὅτι τὰ μὲν γράμματα φανερόνουςι τὸ ὑπερβατόν· οἱ δὲ ἀριθμοί, τὸ συνεχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

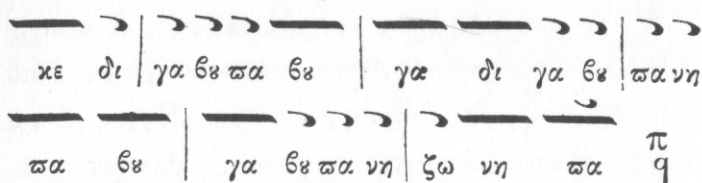
Περὶ Παραλλαγῆς.

α. Παραλλαγῇ ψάλλομεν, ὅταν ἐφαρμόζωμεν τὰς συλλαβὰς τῶν φθόγγων ἐπάνω εἰς τοὺς ἐγκεχαραγμένους χαρακτῆρας τῆς μελωδίας. Διὰ τὸ ὅποιον ἤξευρε ὅτι, πρὸ πάσης γραπτῆς μελωδίας, κεῖται Μαρτυρία· ἔπειτα κεῖνται οἱ Χαρακτῆρες τῶν φθόγγων. Παρατηρεῖται λοιπὸν τὸ ποσὸν τῶν Χαρακτῆρων, καὶ λέγεται ὁ φθόγγος ὅπου ἀνήκει εἰς κάθε ἓνα χαρακτῆρα, ὅταν εἶναι ἀπλοῦς, ἢ εἰς κάθε μίαν σύνθεσιν.

β'. Ἄς φανερωθῇ τοῦτο καὶ μὲ πρᾶξιν ἐπὶ τὸ συνεχές
 πρῶτον. Εἰς τὴν παραλλαγὴν τοῦ Διατονικοῦ γένους κεῖται
 μαρτυρία ἡ πq , ἣτις δεικνύει, ὅτι ὁ πα φθόγγος γίνεται
 ἀρχή· καὶ ἐπειδὴ ὁ προκείμενος χαρακτήρ δηλοῖ ἰσότητα,
 πρῶφερὲ τὸν πα φθόγγον ἐπὶ τοῦ Ἰσου· ἔπειτα ἐπὶ τῶν
 δύο Ἀποσρόφων ἐφάρμοσον τοὺς δύο κατιόντας φθόγγους,
 νη ζω· ἐπὶ δὲ τῶν τριῶν Ὀλίγων ἐφάρμοσον τοὺς τρεῖς
 ἀνιόντας φθόγγους, νη πα βου· καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν δύο
 Ἀποσρόφων, τοὺς δύο κατιόντας φθόγγους, πα νη· καὶ
 καθεξῆς οὕτω ποιεῖς, ἕως νὰ φθάσῃς εἰς τὸν ἔσχατον
 φθόγγον πα.

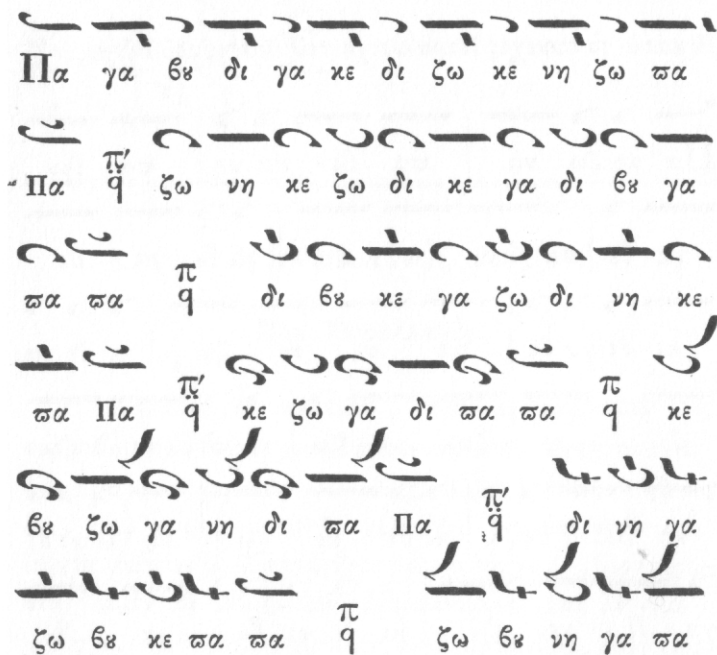
Ἡ κατὰ τὸ συνεχές Παραλλαγὴ τοῦ Διατονικοῦ Γένους. πq

Πα	νη	ζω	νη	πα	βου	πα	νη	πα	βου
γα	βου	πα	βου	γα	δι	γα	βου	γα	δι
κε	δι	γα	βου	γα	δι	κε	ζω	κε	δι
δι	κε	ζω	νη	ζω	κε	δι	κε	ζω	
νη	Πα	νη	ζω	κε	δι	κε	ζω	νη	ζω
κε	δι	κε	ζω	κε	δι	γα	βου	γα	δι

γ'. Ἐπὶ δὲ τὸ ὑπερβατὸν, εἰπὼν τὸ Ἰσον πα, διὰ τὸ Κέντημα λέγεις γα, διὰ δὲ τὴν Ἀπόστροφον βου· καὶ πάλιν διὰ τὸ Κέντημα δι, καὶ διὰ τὴν Ἀπόστροφον γα· καὶ τὰ λοιπὰ ἀναλόγως, κατὰ τὰ ποσὰ ὅπου συμπίπτουσι, παρατηρεῖς καὶ ποιεῖς ἕως τέλους.

Ἡ κατὰ τὸ ὑπερβατὸν Παραλλαγή τοῦ αὐτοῦ γένους. π

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ κατὰ τὴν μελωδίας Ποιοῦ.

α'. Γνωρίζεται τὸ ποιὸν τῆς μελωδίας διττῶς· διὰ τῆς καταμετρήσεως τοῦ χρόνου, ὅπου ἐξοδεύεται εἰς τὴν μελωδίαν, καὶ διὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐξαγωγῆς τῶν φθόγγων. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ὑποστάσεις, ἤγουν τὰ σημεῖα δι' ὧν γράφεται τὸ ποιὸν τῆς μελωδίας, εἶναι ἄλλαι μὲν ἔγχρονοι, ἄλλαι δὲ, ἄχρονοι. Καὶ ἔγχρονοι μὲν εἶναι τέσσαρες·

τὸ Κλάσμα	↵
ἡ Ἀπλῇ	.
τὸ Γοργόν	Γ
τὸ Ἀργόν	⌊

β'. Καταμετρεῖται δὲ ὁ χρόνος, μὲ τὸ νὰ κινῆται ἡ χεὶρ ἄνω καὶ κάτω, κρούουσα τὸ γόνυ. Ὁ καιρὸς λοιπὸν, ὅπου ἐξοδεύεται ἀπὸ τὴν μίαν κρούσιν ἕως εἰς τὴν ἄλλην, λογαριάζεται εἷς χρόνος.

γ'. Ἐνας χαρακτήρ, ἢ μία σύνθεσις, ὅπου φανερόναι ἓνα φθόγγον, ἐξοδεύει ἓνα χρόνον· ἢ δὲ ὑποῤῥοή, ὅπου φανερὸναι δύο συνεχεῖς φθόγγους, ἐξοδεύει δύο χρόνους.

δ'. Τὸ Κλάσμα ὅπως τίθεται, ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτῆρος ἐξοδεύει δύο χρόνους· ἓνα διὰ τὸν χαρακτήρα, καὶ ἓνα διὰ τὸ κλάσμα. Τίθεται δὲ εἰς ὅλες τοὺς χαρακτῆρας, πλὴν τῶν

Κεντημάτων καὶ τῆς Ὑποῤῥοῆς· διότι τὰ μὲν Κεντήματα δὲν χρονοτριβοῦσι περισσότερον ἀπὸ τὸν ἕνα χρόνον· ἡ δὲ Ὑποῤῥοή δέχεται ἀντὶ τοῦ κλάσματος τὴν Ἀπλῆν.

Ἐ. Ἡ Ἀπλῆ τίθεται ὑπὸ τὴν Ὑποῤῥοήν, διὰ τὸν δεύτερον τῆς φθόγγου· καὶ ὑπὸ τὴν Ἀπόστροφον, δυναμένην νὰ λαμβάνῃ καὶ Γοργόν, καὶ ὑπὸ τὸ Ἀντικένωμα , ὁ δὲ φθόγγος τοῦ χαρακτῆρος, ὁποῦ ἔχει τὴν Ἀπλῆν, ἐξοδεύει δύο χρόνους. Ὅταν δὲ χρειασθῶσι τρεῖς χρόνοι, γίνεται Διπλῆ , καὶ υπογράφεται εἰς ὅλους τοὺς χαρακτῆρας πλὴν τῶν Κεντημάτων. Καὶ ὅταν χρειασθῶσι τέσσαρες χρόνοι, γίνεται Τριπλῆ , καὶ υπογράφεται ὁμοίως. Οὕτω γίνεται καὶ Τετραπλῆ , καὶ Πενταπλῆ .

ς'. Ὅταν δὲ γράφηται ἔξω τῶν χαρακτῆρων μὲ μίαν Βαρεῖαν, ἡ μὲν Ἀπλῆ , σιωπᾷται ἕνας χρόνος, ἡ δὲ Διπλῆ , σιωπῶνται δύο χρόνοι· καὶ καθεξῆς ὁμοίως. Ἡμισυς δὲ χρόνος σιωπᾷται, ὅταν ἐπὶ ταύτης τῆς ἀπλῆς τεθῇ Γοργόν οὕτω .

ζ'. Ὅταν χρειάζεται νὰ ἐξοδεύωσιν ἕνα χρόνον δύο φθόγγοι, τότε τίθεται Γοργόν εἰς τὸν δεύτερον χαρακτῆρα οὕτως . Ὅταν δὲ χρειάζεται νὰ ἐξοδεύωσιν ἕνα χρόνον τρεῖς φθόγγοι, τότε τίθεται Δίγοργον εἰς τὸν δεύτερον χαρακτῆρα οὕτως . Ὅταν δὲ χρειάζεται νὰ ἐξοδεύωσιν ἕνα χρόνον τέσσαρες φθόγγοι, τότε τίθεται Τρίγοργον οὕτω · καὶ καθεξῆς.

ή. Τὸ Γοργὸν μόνον κείμενον, ὡς τὸ , διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς δύο, καὶ ἐξοδεύουσιν οἱ δύο φθόγγοι ἀνὰ ἥμισυν χρόνον (*).

Ὅτε δὲ κεῖται παρ' αὐτῷ Ἀπλῇ, διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς τρία· καὶ εἰ μὲν ἀριστερόθεν ἡ Ἀπλῇ κεῖται οὕτως , ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει τὰ δύο τρίτα, ὁ δὲ δεύτερος, τὸ ἓν· εἰ δὲ δεξιόθεν ἡ Ἀπλῇ κεῖται οὕτως , ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει τὸ ἓν, ὁ δὲ δεύτερος, τὰ δύο.

Ὅτε δὲ κεῖται παρ' αὐτῷ Διπλῇ, διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς τέσσαρα· καὶ εἰ μὲν ἀριστερόθεν ἡ Διπλῇ κεῖται οὕτως , ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει τὰ τρία τέταρτα, ὁ δὲ δεύτερος, τὸ ἓν· εἰ δὲ δεξιόθεν ἡ Διπλῇ κεῖται οὕτως , ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει τὸ ἓν τέταρτον, ὁ δὲ δεύτερος, τὰ τρία.

Θ'. Τὸ Δίγγορον μόνον κείμενον οὕτω , διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς τρία, καὶ ἐξοδεύουσιν οἱ τρεῖς φθόγγοι ἀνὰ ἓν τριτημόριον.

Ὅτε δὲ κεῖται παρ' αὐτῷ Ἀπλῇ, διαιρεῖ τὸν χρόνον εἰς τέσσαρα· καὶ εἰ μὲν ἀριστερόθεν ἡ Ἀπλῇ κεῖται οὕτως ,

(*) Ἡμίτις βίβαια χρόνος δαπανᾷται καὶ διὰ τὸν πρῶτον φθόγγον γῆ Ἐλαφρῆ, ὅταν ὑποτάξῃ τὴν Ἀπόστροφον (ὡς γὰρ ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τοῦ Διδασκάλου, καὶ ὡς ὁ Κ. Χρύσανθος λέγει ἐν Κεφ. Δ'. Θεωρητ. Μουσικ. § 40). Ἀπορεῖται ὅμως διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Διδάσκων δὲν λέγει ἄλλο, παρὰ μόνον, ὅτι γὰρ Ἐλαφρὸν προφέρει τοὺς δύο γὰ φθόγγους μὲ συνέχμιαν. Ἰδ. σελ. 6. γ'.

ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει δύο τέταρτα, οἱ δὲ ἄλλοι δύο, ἀνὰ ἓν· εἰ δὲ ἄνωθεν ἡ Ἀπλῇ κεῖται οὕτως $\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}\text{u}$, ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει ἓν τέταρτον, ὁ δὲ δεύτερος, δύο, καὶ ὁ τρίτος, ἓν· εἰ δὲ δεξιόθεν ἡ Ἀπλῇ κεῖται οὕτως $\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}\text{u}$, ὁ μὲν πρῶτος φθόγγος ἐξοδεύει ἓν τέταρτον, καὶ ὁ δεύτερος ὁμοίως· ὁ δὲ τρίτος, δύο τέταρτα.

Ἰδοὺ σοι ταῦτα καὶ ἐπὶ παραδείγματος.

$\sim$ α	$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}$ I I	$\sim$ α α	$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}$ 2 I	$\sim$ α α
$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}$ I 2	$\sim$ α α	$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}$ 3 I	$\sim$ α α	$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}$ I 3
$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}$ γ				
$\sim$ α	$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}\text{u}$ I I I	$\sim$ α α	$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}\text{u}$ 2 I I	$\sim$ α α
$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}\text{u}$ I 2 I	$\sim$ β α	$\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}\text{u}$ I I 2	$\overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}$ γ	

ι. Τὸ ἀνάλογον γίνεται, καὶ ὅτε παράκειται τῷ Διγόργῳ Διπλῇ ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ Τρίγοργον ἡ Ἀπλῇ καὶ ἡ Διπλῇ τὰ ἀνάλογα ποιοῦσιν.

ια. Ὅταν ὁ χαρακτήρ ἔχῃ καὶ Γοργὸν καὶ Ἀπλῆν, ὡς $\sim \overset{\cdot}{\underset{\cdot}{\text{F}}}$, πρῶτον ἐνεργεῖ τὸ Γοργὸν, καὶ ὕστερον ἡ

Ἀπλῆ. Τὸ ἀνάλογον γίνεται, καὶ ὅταν τύχη Δίγρογον, ἢ Τρίγρογον μαζὺ μὲ Ἀπλῆν ἢ Διπλῆν· ὡς

ιβ'. Ἡ ἀγωγή τοῦ Χρόνου θεωρεῖται καὶ ἡμᾶς οὕτως· ὅταν εἰς χρόνος διαρκῇ λεπτὸν δεύτερον, ἡ ἀγωγή σημειοῦται οὕτως χ . ὅταν δὲ διαρκῇ δύο δεύτερα λεπτά, οὕτως χ . ὅταν δὲ ἡμισυ δεύτερον λεπτὸν, οὕτω χ . καὶ

ὅταν ἓν τέταρτον τοῦ δευτέρου λεπτοῦ, οὕτω χ . καὶ καθεξῆς. Ὅπου δὲ ἡ ἀγωγή τοῦ χρόνου εἶναι ἀσημείωτος, ἐκεῖ ἐννοεῖται ἡ χ .

ιγ'. Τὸ Ἄργον συντομίας χάριν γραφόμενον, τίθεται ἐπὶ τοῦ Ὀλίγου, ᾧ ὑφίστανται Κεντήματα οὕτω $\text{—}\overline{\chi}$. καὶ θέλει νὰ ἐξοθεύωνται δύο χρόνοι· ἓνας διὰ τὸ Ὀλίγον, καὶ ἓνας διὰ τὸ Ἄργον· τὰ δὲ Κεντήματα προλαμβάνονται εἰς τὸν ἡμισυν χρόνον τοῦ ἡγουμένου, ὡς ἐν ταῦθα τοῦ Ἰσου $\text{—}\overline{\chi}$. ὥς ἐ υπονοεῖται καὶ γοργόν, διότι τὰ Κεντήματα φεύγουσιν εἰς τὴν ἄρσιν τῆς ἡγουμένης κρούσεως. Διπλασιάζεται δὲ τὸ Ἄργον οὕτως $\text{—}\overline{\chi}$, ὅταν χρειασθῶσι τρεῖς χρόνοι· τριπλασιάζεται δὲ οὕτως $\text{—}\overline{\chi}$, ὅταν χρειασθῶσι τέσσαρες χρόνοι· καὶ καθεξῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῶν ἀχρόνων Ὑποσάσεων.

α΄. Αἱ δὲ ἀχρόνοι Ὑποσάσεις εἶναι ἑπτὰ·

ἡ Βαρεῖα	
τὸ Ὁμαλόν	
τὸ Ἀντικένωμα	
τὸ Ψηφισόν	
τὸ Ἔτερον	
ὁ Σταυρός	+
καὶ τὸ Ἐνδόφωνον	

β΄. Ἡ Βαρεῖα θέλει νὰ προφέρηται μετὰ βάρους ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτῆρος, ὅπου κεῖται ἔμπροσθεν τῆς ὥστε νὰ διακρίνηται ἡ ζωνρότης του τόσον ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἐπόμενον.

γ΄. Τὸ Ὁμαλὸν προξενεῖ ἓνα κυματισμὸν τῆς φωνῆς ἐν τῷ λάρυγγι μὲ καῖποιαν ὀξύτητα.

δ΄. Τὸ Ἀντικένωμα ὑποτιθέμενον τῷ Ὀλίγῳ μὲ κατιόντα χαρακτῆρα ἔμπροσθεν, προσφέρει μὲ πέταγμα τὴν φωνήν· ὅταν δὲ κάτωθεν τοῦ ἀντικενώματος τεθῇ ἀπλῆ μὲ κατιόντα χαρακτῆρα ἔμπροσθεν, ἡ φωνὴ προφέρεται κρεμαμένη τρόπον τινὰ καὶ ἀχωρίζως.

έ. Τὸ Ψηφισδὸν δίδει κάποιαν δύναμιν καὶ ζωηρότητα εἰς τοὺς φθόγγους τῶν χαρακτήρων , εἰς τοὺς ὁποίους ὑπογράφεται. Τίθεται δὲ, ἔμπροσθεν κατιόντων χαρακτήρων , ὑπὸ τὸ Ἰσον, ὑπὸ τὸ Ὀλίγον, καὶ ὑπὸ τὴν Πετασὴν.

ς'. Τὸ Ἔτερον συνδέει χαρακτῆρας ἀνιόντας μετὰ κατιόντον· ὡς ἢ Ἰσον, Ὀλίγον, Ἀπόστροφον, Ὑπορόρον, Ἐλαφρόν, καὶ Χαμηλὴν μὲ Ἰσον· ὡς Προφέρονται δὲ λείως πῶς καὶ ἀδυνάτως οἱ φθόγγοι συνδεθεμένοι.

ζ'. Ὁ Σταυρὸς διακόπτει τὴν φωνὴν τοῦ φθόγγου, κείμενος ἔμπροσθεν εἰς τὸν χαρακτῆρα του , διὰ νὰ λαμβάνηται ἡ φωνὴ τοῦ ἐπομένου χαρακτῆρος μὲ νέον πνεῦμα.

η'. Τὸ Ἐνδόφωνον προφέρει ἐκ τῆς ῥινὸς τὴν φωνὴν τοῦ χαρακτῆρος , εἰς τὸν ὅποιον ὑπογράφεται· καὶ ὅταν τύχη καὶ χρονικὸν σημεῖον εἰς τὸν χαρακτῆρα , παπανᾶται ὁ χρόνος ὁμοίως· δηλαδὴ ἐξερχομένης ἐν τῇ χρονοτριβῇ τῆς φωνῆς ἐκ τῆς ῥινός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ διαφορᾶς ἐκδοχῆς τῶν φθόγγων τῶν χαρακτήρων.

α. Εἰς τοὺς χαρακτῆρας, μὲ τοὺς ὁποίους γράφεται τὸ ποσὸν τῆς μελωδίας, εὐρίσκεται διαφορὰ παρσίματος τῶν φθόγγων. Διότι ἀλλέως πέρνεται ὁ φθόγγος τοῦ Ὀλίγου, παραδείγματος χάριν, καὶ ἀλλέως ὁ τῶν Κεντημάτων· πλὴν τοῦ Ἰσου, τοῦ Κεντήματος, καὶ τῆς Ὑψηλῆς· ἐπειδὴ τὸ μὲν Ἰσον πέρνεται καθ' ἓνα μόνον τρόπον· τὸ δὲ Κέντημα καὶ ἡ Ὑψηλὴ φυλάττουσι τὸ πάρισμον τοῦ Ὀλίγου καὶ τῆς Πετασῆς, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἀκουμβοῦσιν ὡς εἰς σώματα (1).

β. Τὸ Ὀλίγον ἀναβιβάζει τὴν φωνὴν κεχωρισμένως· ὅπου λοιπὸν ζητεῖται συνεχῆς ἀνάβασις φθόγγων πολλῶν ἐπιθεχομένων συλλαβᾶς, διὰ μόνου τοῦ Ὀλίγου παριστᾶται. Ὅταν δὲ τὸ Ὀλίγον ὑποτάσσεται ὑπὸ τοῦ Ἰσου, καὶ ὑπὸ τῶν κατιόντων χαρακτήρων, ὁ φθόγγος αὐτοῦ προφέρεται ζωηροτέρως (2).

γ. Ἡ Πετασὴ ἀναβιβάζει τὴν φωνὴν ὀλίγῳ περισσώτερον ἀπὸ τὴν φυσικὴν ὀξύτητα τοῦ τυχόντος τόνου· φυλάττει δὲ τοῦτο τὸ ἰδίωμα, καὶ ὅταν ὑποτάσσεται ὑπὸ τοῦ Ἰσου, καὶ ὑπὸ τῶν κατιόντων χαρακτήρων. Τίθεται δὲ ἔμπροσθεν κατιόντων χαρακτήρων, ἐνὸς μὲν μόνῃ πολλῶν δὲ μετὰ κλάσματος.

δ'. Τὰ Κεντήματα συνέχουσι τὴν φωνήν, καὶ δὲν χωρίζουσι τὸν φθόγγον αὐτῶν οὔτε ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου, οὔτε ἀπὸ τοῦ ἐπομένου· ὅθεν οὔτε πιάνουσι συλλαβὴν σημαντικῆς λέξεως, εἰμὴ εἰς τὰ κρατήματα διὰ τὸ ἀσήμαντον. Ὅταν δὲ γράφονται κάτωθεν, ἢ ἄνωθεν τοῦ Ὀλίγου, καὶ τύχη Γοργὸν, ἐννοεῖται διὰ τὰ Κεντήματα· ἡγουν ἐν τῇ κρούσει προφέρεται ὁ φθόγγος τοῦ Ὀλίγου, καὶ ὅχι τῶν

Κεντημάτων· ὡς, , . Εἰ δὲ τύχοι Ἀργὸν

οὔτω , πάλιν τὰ μὲν Κεντήματα πέρνονται

εἰς τὸν ἡμισυν χρόνον τοῦ ἡγουμένου φθόγγου, καὶ ἐν τῇ κρούσει προφέρεται ὁ φθόγγος τοῦ Ὀλίγου, θαπανῶν δύο χρόνους. Τὸ ἀνάλογον νοεῖται, καὶ ἂν τύχη διπλοῦν ἄργον, ἢ τριπλοῦν. ἤξευρε δὲ ὅτι ἀντὶ μὲν Ὀλίγου Κεντήματα δὲν τίθενται· ἀντὶ δὲ Κεντημάτων τίθεται Ὀλίγον, ὅπου προξενεῖται σύγχυσις· οἷον εἰδὼν τὰ Κεντήματα, διότι συγχέονται μὲ τὸ Κεντήμα, δίδουσι τόπον τῷ Ὀλίγῳ, διὰ νὰ γράφηται οὕτως ἡ θέσις αὕτη · ὁμοίως καὶ εἰς ἄλλας τοιαύ-

τας περιπτώσεις.

ε'. Ἡ Ἀπόστροφος, τὸ Ἐλαφρὸν, καὶ ἡ Χαμηλὴ καταβιβάζουσι τὴν φωνὴν κεχωρισμένως, καὶ πιάνουσι συλλαβὰς· ὑποτασσομένη δὲ ἡ Ἀπόστροφος ὑπὸ τοῦ Ἐλαφροῦ, προξενεῖ συνέχειαν εἰς τοὺς δύο αὐτοῦ φθόγγους ἐννοουμένου Γοργοῦ ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ φθόγγῳ, ὅς τις δὲν πιάνει

συλλαβὴν σημαντικῆς λέξεως· ὁ δὲ δεύτερος αὐτοῦ φθόγγος πιάνει συλλαβὴν, ὅστις καὶ προφέρεται ἐν τῇ κρούσει.

ς'. Ἡ δὲ Ὑποῤῥοή καταδιβάξει συνεχῶς τοὺς δύο της φθόγγους χωρὶς διακοπὴν τοῦ πνεύματος· καὶ ἂν τύχη Γοργὸν ἐπ' αὐτῆς, ἐννοεῖται διὰ τὸν πρῶτόν της φθόγγον· ἐν δὲ τῇ κρούσει προφέρεται ὁ δεύτερός της φθόγγος. Οὔτε δὲ ὁ πρῶτός της φθόγγος οὔτε ὁ δεύτερος πιάνουσι συλλαβὴν, εἰμὴ εἰς τὰ κρατήματα διὰ τὸ ἀσήμαντον. Ἀναλύεται δὲ ἡ Ὑποῤῥοή τοῦτον τὸν τρόπον.

Τὸ Συνεπτυγμένον.

Τὸ Ἀναλελυμένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

περὶ Ὑφέσεως καὶ Διέσεως.

α'. Παρὰ τοὺς δέκα χαρακτῆρας, δι' ὧν γράφεται τὸ ποσὸν τῆς μελωδίας, καὶ παρὰ τὰς ἐνδεκα ὑποτάσεις, δι' ὧν γράφεται τὸ ποιὸν αὐτῆς, εἶναι καὶ ἄλλα σημεῖα

εἰς τὴν Μουσικὴν διὰ τὰς Φθοράς, διὰ τὰς Μαρτυρίας,
(περὶ ὧν ὕψερρον λέγομεν·) καὶ διὰ τὴν Ὑφῆσιν καὶ Διέσιν.

β'. Ὑφῆσις μὲν εἶναι μειονεξία τοῦ τόνου, ὅταν θεωρῇ-
ται ἀπὸ τοῦ βαρέως ἐπὶ τὸ ὀξύ· Διέσις δὲ εἶναι πλεονεξία
τοῦ τόνου, ὅταν θεωρῇται πάλιν ἀπὸ τοῦ βαρέως ἐπὶ τὸ
ὀξύ· οἶον, τὸ γὰρ δι' διάσκημα τόνος μείζων ὂν, ὅταν γένῃ
ἡμίτονον, ποιεῖ Ὑφῆσιν· καὶ ὅταν γένῃ τόνος ἡμιόλιος,
ποιεῖ Διέσιν. Σημεῖον δὲ τῆς μὲν Ὑφέσεως εἶναι τό ρ· τῆς
δὲ Διέσεως, τό σ

γ'. Τὰ σημεῖα ταῦτα τῆς ὑφέσεως καὶ διέσεως λαμβά-
νουσιν ἀπροσδιόριστον τὸ ἥμισυ καὶ τὸ ἡμιόλιον καὶ εἰς
τοὺς τρεῖς τόνους· εἰ δέ τις διαιρῶν τὸν μείζονα τόνον
εἰς τέταρτα καὶ εἰς τρίτα, θέλοι νὰ ἔχῃ καὶ σημεῖα δι'
αὐτὰ, δύναται νὰ μεταχειρίζηται διὰ μὲν πλεονεξίαν
ἐπὶ τὸ ὀξύ·

τὸ μὲν	σ	ένος	τεταρτημορίου $\frac{1}{4}$
τὸ δὲ	σ	δύο	τεταρτημορίων $\frac{2}{4}$
τὸ δὲ	σ*	τριῶν	τεταρτημορίων $\frac{3}{4}$
τὸ δὲ	σ'	ένος	τριτημορίου $\frac{1}{3}$
τὸ δὲ	σ'	δύο	τριτημορίων $\frac{2}{3}$

Διὰ δὲ μειονεξίαν ἐπὶ τὸ ὀξύ,

τὸ μὲν	ρ	ένος	τεταρτημορίου $\frac{1}{4}$
τὸ δὲ	ρ	δύο	τεταρτημορίων $\frac{2}{4}$
τὸ δὲ	ρ	τριῶν	τεταρτημορίων $\frac{3}{4}$
τὸ δὲ	ρ	ένος	τριτημορίου $\frac{1}{3}$
τὸ δὲ	ρ	δύο	τριτημορίων $\frac{2}{3}$

δ'. Ἡ Δίεσις καὶ ἡ Ὑφεσις λύσιν δὲν ζητοῦσιν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν οὔτε δέσιν· ὅταν λοιπὸν τεθῇ Δίεσις εἰς ἓνα χαρακτηῖρα, τούτου μόνου τοῦ χαρακτηῖρος ὁ φθόγγος προφέρεται μὲ δέσιν καὶ ὄχι ἄλλου· τὸ αὐτὸ νόει καὶ διὰ τὴν Ὑφесιν.

ε. Εἰ δὲ ζητεῖται δέσις καὶ τούτων, μεταχειριζόμεθα τὰ ἐξῆς τρία σημεία δ, φ, —_φ. καὶ τὸ μὲν δ, θέλει μόνον τὸν κατιόντα φθόγγον δέσιν, ὡσάκισ ἀπαντᾷται· τὸ δὲ φ, θέλει τὸν ἀνιόντα φθόγγον ὕφесιν ὡσαύτως· τὸ δὲ —_φ θέλει τὸν μὲν ἀνιόντα φθόγγον ὕφесιν, τὸν δὲ κατιόντα, δέσιν. Ταῦτα οὔτε φθείρουσι τὸν ἦχον, οὔτε λύονται ὑπ' ἀλλήλων, ἢ ὑφ' ἐαυτῶν· ἀλλὰ λύονται ὑπὸτινος φθορᾶς Διατονικῆς, ἢ Χρωματικῆς, ἢ Ἐναρμονίᾳ κατὰ τὴν περὶξασιν.

Πα	Μη	Ζω	Κε	Δι	δι	Γα	Βου	Πα
12	7	9	δ		ρ	7	9	

Δίεσις τοῦ Δι

Ὑφεσις τοῦ Δι

 ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ ἤχων.

α. Ἦχους παρέδωσαν ἡμῖν οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Μουσικοὶ, ὁκτώ· ἀπὸ τοὺς ὁποίους τέσσαρας μὲν ὠνόμασαν Κυρίους· τρεῖς δὲ, Πλαγίους· καὶ ἓνα Βαρύν. Αὐτοὶ οἱ ὁκτὼ Ἦχοι δὲν ὑπάγονται οὔτε εἰς ἓν γένος, οὔτε εἰς ἓν σύστημα· ἀλλ' εἰς γένη μὲν τρία· Διατονικὸν, Χρωματικὸν, καὶ Ἐναρμόνιον. Εἰς συστήματα δὲ τρία· Ὀκτάχορδον, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Διαπασῶν· Πεντάχορδον, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Τροχός· καὶ Τετράχορδον, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Τριφωνία.

β'. Διατονικὸν μὲν γένος εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ κλίμαξ περιέχει μόνον τόνους. Χρωματικὸν δὲ εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ κλίμαξ περιέχει καὶ ἡμίτονα. Ἐναρμόνιον δὲ εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ κλίμαξ περιέχει καὶ τεταρτημόριον τόνου.

γ'. Διαπασῶν σύστημα εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον περὶ ἔχει διαστήματα ἑπτὰ, περικλειόμενα ἀπὸ φθόγγους ὁκτὼ οἷον,

πα βου γα δι κε ζω νη Πα.

Καὶ τὸ μὲν πα βου διάστημα εἶναι τόνος ἐλάσσων· τὸ δὲ βου γα, τόνος ἐλάχιστος· τὸ δὲ γα δι, καὶ τὸ δι κε,

τόνοι μείζονες, τὸ δὲ κε ζω, τόνος ἐλάσσων· τὸ δὲ ζω νη,
τόνος ἐλάχιστος· καὶ τὸ νη Πα, τόνος μείζων.

δ'. Ὁμείζων τόνος ἔχει λόγον πρὸς μὲν τὸν ἐλάσσονα τόνον, ὅν τὰ 12 πρὸς τὰ 9· πρὸς δὲ τὸν ἐλάχιστον, ὅν τὰ 12 πρὸς τὰ 7· ἤγον ἂν ὁ μείζων τόνος διαιρεθῇ εἰς δώδεκα ἴσα τμήματα, ὁ ἐλάσσων ἔχει τὰ ἐννέα τῶν δώδεκα, καὶ ὁ ἐλάχιστος τὰ ἑπτὰ.

ἔ. Διὰ τὰ θνητὰ ὁ ἀρχάριος τὰ ἐκμάθη τὰ προ-
φέρει τοὺς φθόγγους κατὰ τὰ ταῦτα τὰ διαστήματα τῶν
τόνων, πρέπει τὰ διδασκῆται τὰ ψάλλει τὴν Κλίμακα ἀπὸ
ψάλτην Ἑλλήνα, προσέχων καλῶς εἰς τὴν προφορὰν·
ἐπειδὴ ὁ ἄλλοις τῆς μουσικῆς ψάλλων δὲν φυλάττει τὰ
διαστήματα, καθὼς διωρίσθησαν.

ς'. Τροχὸς δὲ εἶναι σύστημα, ὁποῦ περιέχει διαστήματα τέσσαρα, περικλειόμενα ἀπὸ φθόγγους πέντε· οἷον,

πα βου γα δι Πα.

ζ. Τριφωνία δὲ εἶναι σύστημα, ὁποῦ περιέχει διαστήματα τρία, περικλειόμενα ἀπὸ φθόγγους τέσσαρας· οἷον,

νη πα βου Νη.

ή. Συζατικά τῶν ἤχων εἶναι τέσσαρα· τὸ Ἀπήχημα, ἡ Κλίμαξ, οἱ Δεσπόζοντες φθόγγοι, καὶ αἱ Καταλήξεις.

θ'. Οἱ παλαιοὶ ψαλμοῦδοι ἐφάνερονον τὰ Ἀπηχήματα, εἰς μὲν τὸ Διατονικὸν καὶ Ἐναρμόνιον γένος μὲ τὰς λέξεις σιγαλῆς, λεγετος, ραγα, αἰα, ααῆς, αἰααῆς, λεαγιε· εἰς δὲ τὸ Χρωματικὸν μὲ τὰς, λεαῆς, λεααῆς, λεααα· τὰς ὁποίας μετεχειρίζοντο καὶ ἀντὶ φθόγγων.

40 ἰ. Τὰ σύντομα μέλη εἰς δύο διακρίνουσιν· εἰς Στιχη-
 43 ραρικὸν, καὶ εἰς Εἰρμολογικόν· καὶ Στιχηραρικὸν μὲν
 λέγουσιν, οἷόν ἐστι τὸ μέλος τοῦ Ἀνασσασιματαρίου καὶ
 45 Δοξασικαρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου· Εἰρμολογικὸν
 48 δὲ λέγεται τὸ τοιοῦτον, οἷον τὸ μέλος τῶν Εἰρμολογίων
 51 τοῦ αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τοῦ Πρώτου ἤχου.

α. Ὁ μὲν Πρῶτος ἦχος μεταχειρίζεται τὴν Διατονικὴν
 Κλίμακα κατὰ τὸν Τροχὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὕτω·

νη, πα βου γα δι, κε ζω νη Πα·

ἤγουν ζητεῖ νὰ ἔχη τὰ δύο τετράχορδα ὅμοια· ἥτοι τὸ
 μὲν πα βου διάστημα, ἴσον τῷ κε ζω· τὸ δὲ βου γα,
 τῷ ζω νη· τὸ δὲ γα δι, τῷ νη Πα· ὁ δὲ νη φθόγγος
 κεῖται εἰς τὴν Κλίμακα, Προσλαμβανόμενος, καὶ συμ-
 βάλλει εἰς ἀποπλήρωσιν τοῦ Πενταχόρδου, νη πα βου γα
 δι· καὶ εἰς τὸ νὰ μετρήσῃ τὸ τονιαῖον διάστημα τοῦ
 νη πα, ὅπου εἶναι ἴσον μέ τὸ δι κε· διότι ὁ δι νοεῖται
 Προσλαμβανόμενος τοῦ Πενταχόρδου, δι κε ζω νη Πα.
 Εἰδὲ ζητηθῇ καὶ περισσοτέρα ἀνάβασις, ὡς ἀπὸ Προσ-
 λαμβανομένου τοῦ Πα, γίνεται καὶ ἄλλο τετράχορδον
 ἐπὶ τὸ ὀξὺ ὅμοιον· τὸ ἀνάλογον γίνεται, καὶ ὅταν ζη-
 τηθῇ περισσοτέρα κατάβασις.

β'. Ἀπηχεῖται δὲ ὁ Πρῶτος ἦχος μὲ τὸ ἀγαλιες· καὶ ἂν δὲν λέγεται ὁλόκληρος αὐτὴ ἡ λέξις, τὸ ἀπηχοῦμενον lies, δεικνύει ἀνάβασιν τόνου μείζονος, ὅταν οὗτος ὁ ἦχος ἔχῃ ἴσον τὸν κε. Ὅταν δὲ ἔχῃ ἴσον τὸν πα, δὲν ζητεῖ πλέον ἀνάβασιν.

γ'. Στιχηραρικῶς μὲν ὁ Πρῶτος ἦχος ἔχει Δεσπόμενους φθόγγους τοὺς πα γα. Καταλήξεις δὲ ποιεῖ τὰς μὲν ἐντελεῖς καὶ τελικὰς εἰς τὸν πα· τὰς δὲ ἀτελεῖς, εἰς τοὺς πα, γα. Εἰρμολογικῶς δὲ Δεσπόμενους φθόγγους ἔχει τοὺς πα, δι· καὶ καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν πα.

δ'. Σημεῖον δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Πρώτου ἤχου εἶναι τὸ ο, καὶ τίθεται φυσικῶς μὲν ἐπὶ τοῦ κε· ὅταν ὁμως μετατιθῇται καὶ ἐπὶ ἄλλου τόνου, αὐτός πρέπει νὰ ἀφήνῃ τὸν ἴδιόν του φθόγγον, καὶ νὰ φθέγγηται τὸν κε, καὶ νὰ παραλλαγίζηται τὸ ἐξῆς μέλος ὡς ἀπὸ τοῦ κε διὰ νὰ συνιζᾷται καθ' ὅλα ἡ ποιότης τοῦ κε. Λοιπὸν εἰς τὰ διαγράμματα τῶν κλιμάκων, ὅπου ἐκτίθενται εἰς τοὺς ἦχους, καθὼς τὸ σημεῖον ο διωρίσθη νὰ ἔχῃ φυσικὴν θέσιν τὸν τόνον κε, οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ τοὺς λοιπούς.

ε'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τοῦτον τὸν ἦχον εἶναι διὰ μὲν τὸν τόνον καὶ φθόγγον κε, τὸ ^κ q· διὰ δὲ τὸν δι, τὸ ^Δ ρ· διὰ δὲ τὸν γα, τὸ ^Γ γη· διὰ δὲ τὸν βου, τὸ ^Β λ· διὰ δὲ τὸν πα, τὸ ^Π π· καὶ τὰ λοιπὰ ὡς φαίνονται εἰς τὸ ἐξῆς διάγραμμα, ὃ ἐστὶ κατὰ τὸν Τροχόν.

	ηαηα	Α' ηη	φ		ηαηα
	ηεχεαηες	Γ' λ	7		ηεαηες
	αηεαηες	Ε' ρ	9		αηηαηες
	ηεαγιε	Π' ς	12		αγια.
Ε	ααηες	Υ' ς	12	α	ηαηα
Ν	ηεχεαηες	Ζ' λ	7	β	ηεαηες
Κ	αηεαηες	Χ' ρ	9	γ	αηηαηες
Α	ηεαγιε	Δ' ς	12	δ	αγια
Τ	ααηες	Γ' ηη	12	ε	ηαηα
Α	ηεχεαηες	Ε' λ	7	ς	ηεαηες
Β	αηεαηες	Π' ρ	9	ζ	αηηαηες
Α	ηεαγιε	Υ' ς	12	η	αγια
Β	ααηες	Ζ' ηη	12	θ	ηαηα
Α	ηεχεαηες	Χ' λ	7	ι	ηεαηες
Σ	αηεαηες	Π' ρ	9	ρ	αηηαηες
Ε	ηεαγιε	Υ' ς	12		
Ι.	ααηες	Ζ' ηη	12		
	αηεαηες	Χ' λ	7		
	ηεαγιε	Δ' ς	9		

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τοῦ Δευτέρου ἤχου.

α. Ὁ δὲ Δεύτερος ἦχος μεταχειρίζεται κλίμακα χρωματικὴν, ἥτις ὁδεύει κατὰ διφωνίαν ὁμοίαν οὕτως· ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ δι φθόγγου, καταβαίνομεν τὸ μὲν διάστημα δι γα, τόνον μείζονα· τὸ δὲ γα βου, τόνον ἐλάχισον· τὸ δὲ βου πα, τόνον μείζονα, λαμβάνοντες ὕφεσιν τὸν πα· τὸ δὲ πα νη, τόνον ἐλάχισον· καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως. Ἐπὶ δὲ τὸ ὀξύ χωροῦντες, ἀναβαίνομεν τὸ μὲν δι κε διάστημα, τόνον ἐλάχισον, λαμβάνοντες τὸν κε ὕφεσιν· τὸ δὲ κε ζω, τόνον μείζονα· τὸ δὲ ζω νη, τόνον ἐλάχισον· καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως· ὥς τε συγκροτεῖται μία τοιαύτη κλίμαξ·

νη ρ βου γα δι ρ ζω Νη.

Τὰ διαστήματα ταύτης τῆς κλίμακος οὕτως ἔχουσιν ἐγγὺς τῆς ἀληθείας σχεδόν· τὰ ὅποια οἱ παλαιοὶ διέκρινον καὶ ἐφθέγγοντο μέ τὰς ἐξῆς λέξεις, λεαλες, λεγαηω, λεχεαλες· ἂν ὁμως εἰς τοῦτον τὸν ἦχον οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Μουσικοὶ μεταχειρίζωνται πολλάκις καὶ τὴν διόλου Χρωματικὴν κλίμακα, τῆς ὁποίας τὴν ἔκθεσιν βλέπεις εἰς τὸν Πλάγιον τοῦ Δευτέρου ἦχον, τοῦτο ἡμεῖς διακρίνομεν καὶ σαφηνίζομεν διὰ τῶν φθορῶν.

β'. Ἀπηχέεται δὲ ὁ Δεύτερος ἦχος μὲ τὸ λεαλιες· τὸ ὅποῖον ἀπήχημα δεικνύει ἐπὶ τὸ ὀξὺ τόνον ἐλάχιστον καὶ τόνον μερίζονα· καὶ ἂν δὲν λέγηται ὁλόκληρος ἡ λέξις αὕτη, τὸ ἀπηχούμενον μονοσύλλαβον λιες δεικνύει ποιότητα τοῦ λεαλιες. ἔχει δὲ ἴσον οὗτος ὁ ἦχος τὸν δι· διὰ δὲ τὴν ὁμοιότητα τῆς διφωνίας λαμβάνει ἴσον καὶ τὸν βου.

γ'. Δεσπόζουσι δὲ τὴν μελωδίαν τούτου τοῦ ἤχου σιχηραρικῶς οἱ φθόγγοι δι, βου. Καταλήξεις δὲ γίνονται ἀτελεῖς μὲν καὶ τελικαὶ εἰς τὸν δι· ἐντελεῖς δὲ, εἰς τὸν βου. Εἰρμολογικῶς δὲ λαμβάνει κλίμακα καὶ τὴν διόλου χρωματικὴν ὅτε καὶ δεσπόζουσιν οἱ φθόγγοι πα, δι· καὶ γίνονται καταλήξεις ἀτελεῖς μὲν εἰς τὸν δι· τελικαὶ δὲ καὶ ἐντελεῖς εἰς τὸν πα.

δ'. Σημεῖα δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Δευτέρου ἤχου διὰ τὴν ἀρχικὴν του κλίμακα εἶναι δύο· τὸ —^ο καὶ τὸ ς· καὶ τὸ μὲν —^ο τίθεται ἐπὶ τῶν δι, βου, νη, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν διφώνων· τὸ δὲ ς τίθεται ἐπὶ τῶν κε, γα, πα, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν διφώνων. Ὅταν ὁμῶς μετατιθῶνται καὶ ἐπὶ ἄλλου τόνου, αὐτός πρέπει νὰ ἀφήνῃ τὸν ἴδιόν του φθόγγον, καὶ νὰ φθέγγηται ἐκεῖνον ὅπου δεικνύει ἡ φθορά, καὶ νὰ δίδῃ τὴν ποιότητα τοῦ αὐτοῦ, καὶ νὰ παραλλαγίζηται τὸ ἐξῆς μέλος κατὰ τὴν ιδέαν ταύτης τῆς φθορᾶς.

εἰ. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον διὰ μὲν τὸν νη εἶναι τὸ ^ν· διὰ δὲ τὸν πα, τὸ ^π· οὕτω συγ-

κροτοῦνται καὶ τὰ λοιπὰ σημεῖα τῶν μαρτυριῶν τοῦτου τοῦ χρωματικῷ γένους, ὡς φαίνονται εἰς τὸ ἐξῆς διάγραμμα· ἤγουν τὸ μέρος τῆς μαρτυρίας, τὸ σημαῖνον τὸν φθόγγον εἰς κάθε διφωνίαν γίνεται τὸ αὐτὸ· καὶ μόνον τὰ σοιχεῖα τῶν τόνων ἀλλάζουσι.

λερωω	δ	7	Νη	δ	λερωω
λεχεαλες	φ	12	Ζω	ε	λεαλες
λερωω	δ	7	Κε	δ	λερωω
λεχεαλες	φ	12	Δι	ε	λεαλες
λερωω	δ	7	Γα	δ	λερωω
λεχεαλες	φ	12	Βε	ε	λεαλες
λερωω	δ	7	Πα	δ	λερωω
λεχεαλες	φ	12	Νη	ε	λεαλες

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ Τρίτου ἤχου.

α. Ὁ Τρίτος ἤχος μεταχειρίζεται κλίμακα διατονικήν. Ὅτε δὲ τίθεται ἐπὶ τοῦ γα αὐτὴ ἡ φθορὰ ρ, τότε θέλει κλίμακα ἐναρμόνιον· ἥτις τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ τὸ

βαρὺ διάστημα ζητεῖ τεταρτημόριον τοῦ μείζονος τόνου· τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον ἐπὶ τὸ βαρὺ τόνους μείζονας. Ἐπὶ δὲ τὸ ὀξὺ ζητεῖ δύο μείζονας τόνους· ὥστε δεσπόζει πέντε διαστήματα· ἤγουν θέλει τὸ μὲν γα βου διάστημα ἴσον 3· τὸ δὲ βου πα, 13· τὸ δὲ πα νη, 12· πάλιν τὸ γα δι, 12· καὶ τὸ δι κε 12. Τὰ ἀνάλογα δύναται, ὅταν τεθῇ αὐτὴ ἡ φθορὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ζω· ὅτε καὶ ὁθεύει κατὰ τριφωνίαν ὁμοίαν, καὶ συγκροτεῖται μία τοιαύτη κλίμαξ·

πα ς γα δι κε ρ νη Πα.

Εἰς τὴν ὁποίαν κλίμακα δὲν εὐρίσκεται τόνος οὔτε ἐλάσσων, οὔτε ἐλάχιστος. Ὅτε δὲ τεθῇ ἐπὶ τοῦ κε τὸ ♀, θέλει τὸν μὲν κε ἀκίνητον· τὸν δὲ ζω, ὕφεισιν· καὶ τὸ κε ζω διάστημα, μείζον τοῦ τεταρτημορίου.

β'. Θεωρεῖται δὲ ἡ τριφωνία τοῦ Τρίτου ἤχου τοῦτον τὸν τρόπον· τὸ μὲν νη γα διάστημα εἶναι ἴσον μὲ τὸ γα ζω, καὶ μὲ τὸ ζω βου· αὐτὰ δὲ τὰ τρία τετράχορδα εἶναι ὅμοια ἀναμεταξύ των.

γ. Ἀπηχεῖται δὲ ὁ Τρίτος ἦχος κατὰ μὲν τοὺς παλαιούς μὲ τὸ ρα ρα· καθ' ἡμᾶς δὲ μὲ μόνον τὸ λε· τὸ ὁποῖον ζητεῖ προφορὰν βομβώδη καὶ ὀγκώδη, διὰ τὴν δειξὴν τὴν ποιότητα τοῦ ρα ρα. Ἐχει δὲ ἴσον τὸν γα.

δ'. Δεσπόζοντες δὲ φθόγγοι εἰς τὸν Τρίτον ἦχον εἶναι οἱ κε, γα, πα. Ποιεῖ δὲ καταλήξεις ἀτελεῖς μὲν εἰς τὸν κε· ἐντελεῖς δὲ, εἰς τὸν πα· καὶ τελικᾶς, εἰς τὸν γα.

ε'. Σημεῖον δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Τρίτου ἤχου εἶναι τὸ ς·

τὸ ὁποῖον, ὅταν εὐρίσκηται ἐπὶ τοῦ γα, ζητεῖ τὸν μὲν γα ἀκίνητον· τὰ δὲ κατιόντα καὶ ἀνιόντα διαστήματα καθὼς ἤδη διωρίσθησαν· τιθέμενον δὲ ἐπὶ τῶν ζω, βου, ζητεῖ τούτους ὕφесιν· ἐπὶ δὲ ἄλλου τόνου τιθέμενον, θέλει νὰ ἀφήνῃ μὲν αὐτὸς ὁ τόνος τὸν φθόγον του, νὰ φθέγγηται δὲ τὸν γα, καὶ νὰ συνιζᾷται ἡ ποιότης τούτου.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τοῦτον τὸν ἦχον εἶναι ἐκεῖνα ὅπου διωρίσθησαν καὶ διὰ τὸν πρῶτον, ὅταν ὁ τρίτος ἦχος ὁδεύῃ διατονικῶς· ἐναρμονίως δὲ, διὰ μὲν τὸν νη εἶναι τὸ $\delta\lambda^{\nu}$ · διὰ δὲ τὸν πα, τὸ $\delta\lambda^{\pi}$ · διὰ δὲ τὸν βου, τὸ $\delta\lambda^{\epsilon}$ · διὰ δὲ τὸν γα, τὸ $\delta\lambda^{\Gamma}$ · καὶ τὰ λοιπὰ ἀναλόγως.

ζ'. Εἰς τὸ ἐξῆς Διάγραμμα τὰ διαστήματα, ὅπου ἔχουσιν ἀριθμοὺς 11, καὶ 13, διὰ τὸ ἀνεπαίσθητον τῆς μισνάδος λέγονται τόνοι μείζονες.

Ἡ τοῦ Τρίτου ἤχου Ἐναρμόνιος Κλίμαξ.

Ν'		Νη
ι'	11	
ζ		Ζω
γ	5	
κ		Κε ♀
q	12	
Δ		Δι
δ	12	
Γ		Γα
γ	3	
ξ		Βου
q	13	
π		Πα
δ	12	
ν		Νη

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τοῦ Τετάρτου ἤχου.

α. Ὁ Τέταρτος ἤχος μεταχειρίζεται κλίμακα διατονικὴν κατὰ τὸ Διαπασῶν σύστημα· τῆς ὁποίας τὰ Διασήματα ἐξετέθησαν (Κεφαλ. θ'. γ').

β'. Τοῦ Τετάρτου ἤχου διακρίνομεν εἶδη τρία· παπαδικόν, σιχηραρικόν, καὶ εἰρμολογικόν· καὶ τὸ μὲν παπαδικόν ἔχει ἴσον τὸν δι· τὸ δὲ σιχηραρικόν, τὸν πα· τὰ ὅποια καὶ ἀπηχοῦνται μὲ τὸ αγια· τὸ δὲ εἰρμολογικόν ἔχει ἴσον τὸν βου, καὶ ἀπηχεῖται μὲ τὸ λε.

γ'. Δεσπόζοντες δὲ φθόγγοι εἰς τὸν Τέταρτον ἤχον εἶναι κατὰ τὸ σιχηραρικόν καὶ εἰρμολογικόν οἱ βου, δι. Καταλήγει δὲ ὁ σιχηραρικὸς ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ, εἰς τὸν πα· καὶ τελικῶς, εἰς τὸν βου. Ὁ δὲ εἰρμολογικὸς καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς δι, βου, πᾶ· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν βου.

δ'. Ὁ σιχηραρικὸς τέταρτος ἤχος, ἔχων ἴσον τὸν πα, τὸν ὁποῖον ἔχει καὶ ὁ πρῶτος ἤχος, διαφέρει ἀπὸ τὸν Πρῶτον ἤχον κατὰ τὸ σύστημα, κατὰ τοὺς Δεσπόζοντας φθόγγους, καὶ κατὰ τὰς ἀτελεῖς καὶ τελικὰς καταλήξεις.

ε'. Σημεῖον τῆς φθορᾶς τοῦ Τετάρτου ἤχου κατὰ τὸ παπαδικόν εἶναι τὸ α· τὸ ὁποῖον τίθεται φυσικῶς ἐπὶ τοῦ δι· καὶ καθὼς τὸ α· ἔχει φυσικὴν θέσιν τὸν δι τῆς διατονικῆς κλίμακος τοῦ Διαπασῶν, οὕτω καὶ τὰ λοιπὰ τοὺς λοιπούς, ὡς φαίνονται εἰς τὸ ἐξῆς διάγραμμα.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν Τέταρτον ἤχον διωρίσθησαν ἑπτὰ.

~ ο λ ρ κ ρη ρ̣ ρ̣̣

τὰ ὅποια, ὄντα κατὰ τὸ Διαπασῶν σύστημα, ἔρχονται εἰς χρῆσιν καὶ διὰ τοὺς λοιπούς ἤχους ὅταν ὁδεύωσι διατονικῶς κατὰ τοῦτο. Τί δὲ διαφέρουσιν αἱ κατὰ τὸν Τροχὸν διατονικαὶ μαρτυρίαι ἀπὸ τὰς κατὰ τὸ Διαπασῶν, γίνεται δῆλον ἀπὸ τοῦ ἐξῆς διαγράμματος.

Μαρτυρίαί
κατὰ τὸν
Τροχόν

ΚΑΙΜΑΕ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΡΟΧΟΝ.

Δ' ᾠ
Γ' λ
Ε' ς
Π' ρ
Ν' ῖ
Ξ' ζ
Χ' ϥ
Δ' δ
Γ' γ
Ε' ε
Π' π
Ν' ν
Ξ' ξ
Χ' χ
Δ' δ

7	12
9	7
12	9
12	12
7	7
9	9
12	12
12	12
7	7
9	9
12	12
12	7
7	9
9	12

Μαρτυρίαί
τοῦ Δις δια
πασῶν

ΚΑΙΜΑΕ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΑΠΑΣΩΝ.

αὶ ὁ κατὰ φθοραί τοῦ διατονικοῦ γένους.

Δ' δ
Γ' γ
Ε' ε
Π' ρ
Ν' ῖ
Ξ' ζ
Χ' ϥ
Δ' δ
Γ' γ
Ε' ε
Π' π
Ν' ν
Ξ' ξ
Χ' χ
Δ' δ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ Πλαγίου πρώτου ἤχου.

α'. Ὁ δὲ πέμπτος ἤχος, ἐπειδὴ δὲν ἔχει κλίμακα ἰδίαν, ἀλλὰ μεταχειρίζεται τὴν διατονικὴν κλίμακα τοῦ πρώτου ἤχου,

πα βου γα δι κε ζω νη Πα,

καὶ διότι συνειθίζει γὰρ πλαγιάζει εἰς αὐτὸν ὁ Πρῶτος ἤχος, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ Κυκλώσατε λαοὶ Σιῶν, κατὰ τὴν περὶ ὅσον, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὠνομάσθη Πλάγιος τοῦ πρώτου.

β'. Ἀλλ' ἐπειδὴ πολλάκις ὁ Πλάγιος τοῦ πρώτου ἤχος θέλει τὸν ζω ὕφεισιν, τὸ δὲ κε ζω διάστημα ἐξαταζόμενον, εὐρίσκεται τεταρτημόριον τοῦ μείζονος τόνου, λαμβάνει καὶ κλίμακα, ἣτις εἶναι μικτὴ ἐκ διατονικοῦ τετραχόρδου, πα δι, καὶ ἐναρμονίου τετραχόρδου, κε Πα.

γ'. Ὁ Πλάγιος τοῦ πρώτου ἤχος σιχηραρικῶς ἔχει ἴσον τὸν πα· καὶ δὲν ζητεῖ προσλαμβανόμενον ἐπὶ τὸ βαρὺ πρὸς μέτρησιν τοῦ ὑπ' αὐτὸν διαστήματος, ἀλλὰ ἀπηχούμενος μὲ τὸ αἰεαῖες κατὰ τοὺς παλαιούς, μετρεῖται μὲ τὰ, πα βου, βου γα, διατονικὰ διαστήματα, καὶ φανερόναι τὸν ἑαυτὸν του· καθ' ἡμᾶς δὲ ἀπηχεῖται μὲ μόνον τὸ κε· καὶ διαφέρει τοῦτο τὸ ἴσον ἀπὸ τοῦ

Πρώτου ἤχου κατὰ τὴν βαρύτητα· ἐπειδὴ ὁ Πρῶτος ἤχος ἄρχεται ἀπὸ βάσεως ὀξυτέρας τρεῖς τόνους σχεδόν. Εἰρμολογικῶς δὲ ὁ Πλάγιος τοῦ πρώτου ἤχου ἔχει ἴσον τὸν κε, καὶ ὁδεύει ὡς ἀπὸ τοῦ πα.

δ'. Αὐτὸς ὁ ἤχος κατὰ τὸ σιχηράριον, ὅταν ὁδεύῃ κλίμακα διατονικὴν, ἔχει Δεσπόμενον φθόγγους τοὺς πα, κε· καὶ λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν κε· τελικῶς δὲ καὶ ἐντελῶς εἰς τὸν πα. Ὅταν δὲ ὁδεύῃ κλίμακα ἐναρμόνιον, ἔχει Δεσπόμενον φθόγγους τοὺς ζω, δι· καὶ λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς κε, δι· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν πα. Κατὰ δὲ τὸ Εἰρμολόγιον, ὅταν ὁδεύῃ ἀπὸ τοῦ κε ὡς ἀπὸ τοῦ πα, ἔχει Δεσπόμενον φθόγγους τοὺς νη, κε· καὶ καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν νη· τελικῶς δὲ καὶ ἐντελῶς, εἰς τὸν κε. Ὅταν δὲ ὁδεύσῃ καὶ ἐναρμονίως, λαμβάνει Δεσπόμενον φθόγγους τοὺς ζω, δι· καὶ λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τοὺς δι, κε· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν κε.

ε'. Σημεῖον τῆς φθορᾶς τοῦ Πλαγίου πρώτου ἤχου, ὅταν μεταχειρίζηται κλίμακα διατονικὴν, εἶναι τό ♯· τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ πα· ὅταν δὲ τεθῇ ἐπάνω εἰς ἄλλον τόνον, ὅποιος καὶ ἂν εἶναι, ἐξαγγέλει τὸν πα φθόγγον μὲ τὴν ποιότητά του· καὶ παραλλαγίζεται τὸ ἐξῆς μέλος κατὰ τὴν ιδέαν ταύτης τῆς φθορᾶς ὡς ἀπὸ τοῦ πα. Ὅταν δὲ τὸ μέλος ζητῇ τὴν ἐναρμόνιον κλίμακα, τὴν ἔχουσαν ὕφεσιν τὸν ζω, τότε τίθεται τὸ ♭ ἐπὶ τοῦ ζω· καὶ γίνεται γνωστόν.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον διατονι-

κῶς μὲν εἶναι ἐκεῖνα, ὅπου ἔχει ὁ Πρῶτος ἦχος καὶ ὁ
Τέταρτος· ἐναρμονίως δὲ εἶναι τὰ κατὰ τὸ ἐξῆς διά-
γραμμα.

Ἡ ἐκ διατονικοῦ καὶ ἐναρμονίου
μικτὴ Κλίμαξ.

π'	Πα
9	
	12
ψ'	Νη
δ'	
	13
ζ'	Ζω ς
γ'	
	3
κ'	Κε
β'	
	12
Δ'	Δι
δ'	
	12
Γ'	Γα
γ'	
	7
ε'	Βου
λ'	
	9
π'	Πα
9	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἤχου.

α'. Ὁ δὲ ἕκτος ἤχος, διὰ τὸ χρωματικὸν τῶν κλιμάκων ὅπου μεταχειρίζεται (ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν δεύτερον ἰδιάζει τὸ χρωματικὸν γένος), καὶ διότι εἰς αὐτὸν συνειθίζει νὰ πлагιάζη ὁ Δεύτερος ἤχος, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ Σὲ τὸν *σαυρωθέντα* καὶ *ταφέντα*, κατὰ τὴν περίοδον, καθὼς εἶπεν ὡς παντοδύναμος, ὠνομάσθη ἤχος Πλάγιος τοῦ Δευτέρου.

β'. Κλίμαξ δὲ τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἤχου εἶναι ἡ ἐξῆς διόλου χρωματικὴ,

πα ρ σ δι κε ρ σ Πα·

ἡ ὁποία ἔχει ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τετραχόρδῳ τὸν βου ὕφεσιν, καὶ τὸν γα δίεςιν· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, τὸν ζω ὕφεσιν, καὶ τὸν νη δίεςιν. Πολλάκις ὁμῶς αὐτὸς ὁ ἤχος μεταχειρίζεται καὶ τὴν ἐξῆς μικτὴν,

πα ρ σ δι, κε ζω νη Πα·

ἥτις τὸ μὲν πρῶτον τετράχορδον ἔχει χρωματικὸν· τὸ δὲ δεύτερον, διατονικόν.

γ'. Οὗτος ὁ ἤχος ἔχει σιχηραρικῶς ἴσον τὸν πα· καὶ ἀπηχούμενος, κατὰ τοὺς παλαιούς, μὲ τὸ *λεχεαλιες*.

μετρεῖται μὲ τὰ, πα βου, βου γα, χρωματικὰ διαστήματα, καὶ φανερώνει τὸν ἑαυτὸν του· καθ' ἡμᾶς δὲ μὲ μόνον τὸ λε ἀπηχεῖται. Εἰρμολογικῶς δὲ ἔχει ἴσον τὸν δι, καὶ μεταχειρίζεται τὴν εἰς τὸν δεύτερον ἦχον ἐκτεθεῖσαν κλίμακα.

δ'. Δεσπόζοντας δὲ φθόγγους σιχηραρικῶς μὲν ἔχει τοὺς δι, πα· καὶ καταλήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ, εἰς τὸν πα· καὶ τελικῶς, εἰς τὸν πα, καὶ εἰς τὸν δι. Εἰρμολογικῶς δὲ ἔχει Δεσπόζοντας φθόγγους τοὺς δι, βου· καὶ καταλήγει ἀτελῶς μὲν καὶ τελικῶς εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ, καὶ τελικῶς, εἰς τὸν βου.

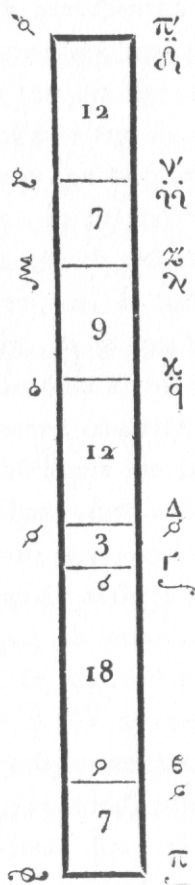
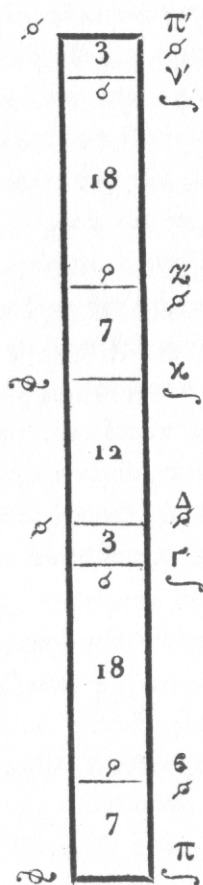
ε'. Σημεῖα δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἦχου εἶναι δύο· τὸ ρ, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ πα, καὶ ἐπὶ τοῦ κε· καὶ τὸ ς, τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ δι, καὶ ἐπὶ τοῦ Πα. Καὶ τὸ μὲν ρ, ὅταν ἀποβλέπῃ εἰς τὸ ὀξύ, ζητεῖ ἡμιτόνιον, τριημιτόνιον, καὶ ἡμιτόνιον, τοιαῦτα σχεδόν, οἷα παρισῶσιν οἱ ἐν τῷ διαγράμματι ἀριθμοί. Τὸ δὲ ς, ὅταν ἀποβλέπῃ εἰς τὸ βαρὺ, ζητεῖ ἡμιτόνιον, τριημιτόνιον, καὶ ἡμιτόνιον ὁμοίως· δεσπόζει δὲ καὶ τὸ ἐν, καὶ τὸ ἄλλο κλίμα ὁλόκληρον.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς αὐτὸν τὸν ἦχον εἶναι δύο· τὸ ς, καὶ τὸ ς· οἷς ἐπιτίθενται, ἢ ὑποτίθενται τὰ σύμφωνα τῶν φθόγγων διὰ τὰς βάσεις· ἐν δὲ τῇ μικτῇ κλίμακι τὸ διατονικὸν τετράχορδον ἔχει καὶ τὰς μαρτυρίας διατονικᾶς.

ΑΙ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΗΧΟΥ ΚΛΙΜΑΚΕΣ.

Ἡ διόλου
χρωματικὴ Κλίμαξ.

Ἡ ἐκ χρωματικοῦ καὶ
διατονικοῦ μικτὴ Κλίμαξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τοῦ Βαρύος ἤχου.

α'. Ὁ δὲ ἑβδομος ἤχος δὲν ὠνομάσθη Πλάγιος τοῦ Τρίτου, διότι ὁ Τρίτος ἤχος δὲν συνειθίζει νὰ πλαγιάζη εἰς αὐτόν· ἀλλ' ὠνομάσθη Βαρὺς ἤχος, ἐπειδὴ τὸ ἴσον του εἶναι βαρύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἴσα τῶν λοιπῶν ἑπτὰ ἤχων.

β'. Ἐχει λοιπὸν ἴσον εἰς τὴν παπαδικήν, καὶ εἰς τὸ καλοφωνικὸν εἰρμολόγιον τὸν ζω· καθὼς εὐγαίνει μὲ τὰ διαστήματα τοῦ Διαπασῶν συστήματος. Στιχηραρικῶς δὲ καὶ εἰρμολογικῶς ἔχει ἴσον τὸν ζω, καθὼς εὐγαίνει μὲ τὰ διαστήματα τοῦ τροχοῦ, τουτέστι βαρύτερον ἢμ τόνφ· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος ὁ ζω κατὰ τὸ Διαπασῶν δὲν εἶναι σερεὸς, καὶ τὰ ἐκ τούτου τοῦ ζω διαστήματα, ζω νη νη πα, εἶναι ἴσα μὲ τὰ γα δι, δι κε, διὰ τοῦτο μετατίθεται τὸ ἴσον τοῦ στιχηραρικοῦ, καὶ εἰρμολογικοῦ Βαρύος ἤχου ἐπὶ τὸν γα. Ἀπηχεῖται δὲ ὁ Βαρὺς ἤχος κατὰ μὲν τοὺς παλαιοὺς μὲ τὸ ααλες· καθ' ἡμᾶς δὲ, μὲ μόνον τὸ λες.

γ'. Ὁ Βαρὺς ἤχος μεταχειρίζεται τὴν ἑναρμόνιον κλίμακα, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεται καὶ ὁ Τρίτος ἤχος. Πολύλακίς ὁμοῦς μεταχειρίζεται καὶ τὴν διατονικὴν κλίμακα.

εἰς μὲν τὸ σιχηράριον, κατὰ τὸν τροχόν· εἰς δὲ τὴν παπασδικὴν, κατὰ τὸ Διαπασῶν.

δ'. Δεσπόζουσι δὲ τὴν μελωδίαν τοῦ Βαρέος ἤχου οἱ φθόγγοι ζω, δι, γα· εὐθὺς δὲ ἀρχόμενος συνεισφέρει νὰ δεικνύῃ τὴν διέσιν τοῦ βου, ἢ τὴν ὕφεισιν τοῦ ζω· καταλήγει δὲ ἀτελῶς εἰς τὸν δι, καὶ ἐνίοτε εἰς τὸν νη· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν γα· καὶ ταῦτα τόσον εἰς τὸ σιχηραρικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸ εἰρμολογικόν· ἐνίοτε ὁμως μεταχειρίζεται τὴν διατονικὴν κλίμακα εἰς τὸ εἰρμολογικόν, καὶ τότε ἀτελῶς μὲν λήγει εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν πα, καὶ εἰς τὸν ζω· καὶ τελικῶς, εἰς τὸν ζω.

ε. Διαφέρει λοιπὸν ὁ ἑναρμόνιος Τρίτος ἤχος τοῦ ἑναρμονίου Βαρέος ἤχου κατὰ τοὺς Δεσπόζοντας φθόγγους, καὶ κατὰ τὰς ἀτελεῖς καταλήξεις.

ς'. Σημεῖον δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Βαρέος ἤχου εἶναι τὸ ρ, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ ὁ Τρίτος ἤχος· καὶ τίθεται εἰς τὴν ὕφεισιν τοῦ ζω· διότι ὁ ζω κατὰ τὸν τροχὸν εὐγαίνει ὕφεις. Εἰ δὲ τεθῇ ἄλλου, ζητεῖ ἐπὶ μὲν τὸ ὀξὺ δύο μείζονας τόνους· ἐπὶ δὲ τὸ βαρὺ, τεταρτημόριον, καὶ δύο μείζονας τόνους.

ζ'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν Βαρὺν ἤχον εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ὁ Τρίτος ἤχος, καὶ ὁ Τέταρτος· διότι αἱ μαρτυρίαι ἀκολουθοῦσι τὰς φθοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ τοῦ Πλαγίου τετάρτου ἤχου.

α΄. Ὁ δὲ ὄγδοος ἦχος ὠνομάσθη ἦχος Πλάγιος τοῦ τετάρτου· διότι εἰς αὐτὸν συνειθίζει νὰ πλαγιαῖξη ὁ Τέταρτος ἦχος, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ, Φθαρεῖσαν τοῖς πάθεσι, τοῦ Ὁ διὰ σὲ θροπάτωρ.

β΄. Κλίμαξ τοῦ Πλαγίου τετάρτου ἤχου εἶναι ἡ Διατονικὴ κατὰ τὸ Διαπασῶν σύστημα· ἐνίοτε ὁμῶς καὶ κατὰ τὴν Τριφωνίαν.

γ΄. Ἀπήχημα δὲ τούτου τοῦ ἤχου κατὰ μὲν τοὺς παλαιούς εἶναι τὸ λεαγιε· τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζον διάστημα τόνου μείζονος ἀνιόντος καὶ κατιόντος, ἔχει προφορὰν σοβαρὰν καὶ ἡγεμονικὴν· καθ' ἡμᾶς δὲ ἀπηχεῖται μὲ μόνον τὸ λε, παριστῶν τὴν εἰρημένην προφορὰν. Ἐχει δὲ ἴσον τὸν νη τόνον. Ὅταν δὲ ἔχη ἴσον τὸν γα, τότε τὸ μὲν ἴσον τοῦ εἶναι τρεῖς τόνους ὀξύτερον· πλὴν τὸ μέλος ὁδεύει ἀπὸ τοῦ γα ὡς ἀπὸ τοῦ νη, τουτέστιν ὁδεύει κατὰ τριφωνίαν διατονικὴν· διότι, διὰ τριῶν τόνων τόσον ἐπὶ τὸ βαρὺ, ὅσον καὶ ἐπὶ τὸ ὀξύ, δεικνύει τὸ αὐτὸ μέλος.

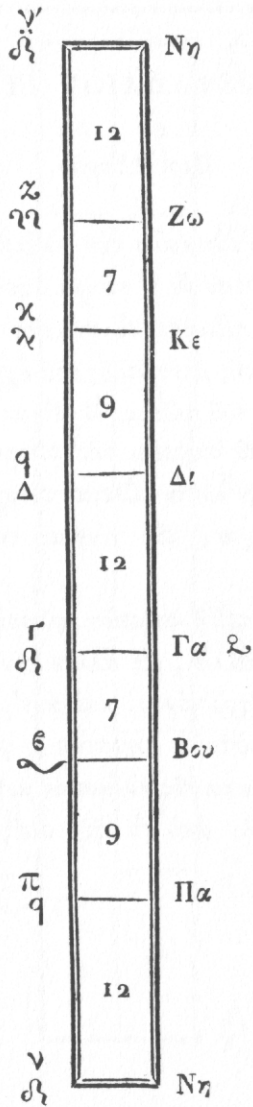
δ΄. Φθόγγοι δὲ Δεσπόμενοι εἰς τοῦτον τὸν ἦχον σιχηρarikῶς καὶ εἰρμολογικῶς, ὅταν ἔχη ἴσον τὸν νη, ἀναφάνονται οἶνη, βου, δι· διότι εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ζητεῖ νὰ

δείξη τὸν βου· καὶ ἄλλοτε μὲν ἐπιστρέφει πρὸς τὸ Ἴσον ἄλλοτε δὲ ἀφορῶν εἰς τὸ ὀξύτερον, ἀναβαίνει εἰς τὸν δι. Καταλήγει δὲ ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι, καὶ εἰς τὸν βου· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν νη. Ὅταν δὲ ἔχη Ἴσον τὸν γα, τότε Δεσπόζοντας φθόγγους ἔχει τοὺς γα, δι, ζω· καὶ λήγει ἀτελῶς μὲν εἰς τὸν δι· ἐντελῶς δὲ καὶ τελικῶς, εἰς τὸν γα.

ε'. Σημεῖον δὲ τῆς φθορᾶς τοῦ Πλαγίου Τετάρτου ἤχου εἶναι τὸ ρ· τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τοῦ νη τόνου· εἰς δὲ τὴν ἀντιφωνίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ὀξύ τίθεται τὸ ρ.

ς'. Σημεῖα δὲ μαρτυριῶν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον δὲν εἶναι ἄλλα, παρὰ ἐκεῖνα ὅπου διωρίσθησαν διὰ τὸν Τέταρτον ἦχον. Ὅτε δὲ ἡ φθορὰ ρ κεῖται ἐπὶ τοῦ γα τόνου, εἴτε εἰς Τρίτον ἦχον, εἴτε εἰς Πλάγιον τοῦ Τετάρτου, τότε καὶ τὰ σημεῖα τῶν μαρτυριῶν γίνονται, καθὼς φαίνονται εἰς τὸ ἐξῆς διάγραμμα.

Η κατὰ Τριφωνίαν διατονική Κλίμαξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ Φθορῶν.

α΄. Ἡ Φθορὰ ἀναδεικνύει τὴν κλίμακα τοῦ γένους, ἢ τοῦ συστήματος. Ὄταν δὲ ἡ φθορὰ ζητῇ δέσιν καὶ λύσιν, εἰς μὲν τὴν δέσιν τίθεται τὸ σημεῖον τῆς φθορᾶς, ὅπου γίνεται καὶ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἤχου· ἢ ὅθεν γνωσποιεῖται ἡ κλίμαξ τοῦ μέλους. Ἡ δὲ μεταβολὴ τοῦ ἤχου γίνεται ὅχι πρὸ τοῦ σημείου τῆς φθορᾶς, ἀλλὰ μετὰ τὸ σημεῖον. Εἰς δὲ τὴν λύσιν τίθεται τὸ σημεῖον τῆς φθορᾶς τοῦ οἰουδήποτε ἤχου, καὶ γίνεται πάλιν ἡ μεταβολὴ κατὰ τὸ σημεῖον.

β΄. Διότι ὅταν τεθῇ σημεῖον φθορᾶς ὅχι εἰς τὸν φυσικόν της τόπον, ἀλλὰ, εἰς ἄλλον τόνον, τότε ἀφήνεται ὁ φθόγγος τούτου τοῦ τόνου, καὶ ἀντ' αὐτοῦ φθέγγονται τὸν φθόγγον, τὸν ὁποῖον σημαίνει ἡ φθορὰ λοιπὸν καὶ τὰ φυσικὰ διαστήματα τῆς κλίμακος μεταβάλλονται, καθὼς γίνεται φανερόν ἀπὸ τὸ ἐξῆς διάγραμμα.

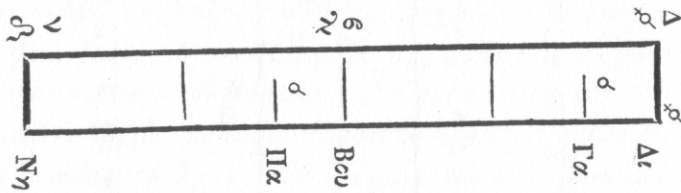
Н Ф О О Р И К Н К А И М А Е.

х 9								х 9
Δ 9	12	12						Δ 9
Г 9	12	7						Г 9
6 9	7	9						6 9
π 9	9	12						π 9
ν 9	12	2						ν 9
ζ 9	7	7						ζ 9
9 9	9	9						9 9
	9	12						

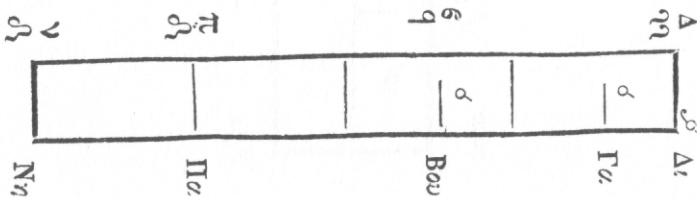
Н Ф Т З И К Н К А И М А Е.

γ'. Παρὰ τὰ δεκατρία σημεία τῶν φθорῶν, ὅπου ἀνεφέρονται εἰς τοὺς ὀκτὼ ἤχους, εἶναι ἄλλα δύο, τὰ ς, ς. Καὶ τοῦ μὲν ς ἡ φθορά, ἀφορῶσα ἐπὶ τὸ βαρὺ, καὶ δεσπόζουσα διαστήματα τέσσαρα, δεικνύει ποιότητα τοῦ λεγαῖω· καὶ εἰ μὲν τίθεται ἐπὶ τοῦ δι, ζητεῖ τὸν γα θίσειν, καὶ τὸν πα θίσειν οὕτω·

Δι ς βου ς νη
οὗ ἰδὸν καὶ ἡ Κλίμαξ.

δ'. Ἡ δὲ φθορά, ἥς σημεῖον τὸ ς, ὅπου τίθεται δεικνύει ποιότητα τοῦ γαῖα· ἀφορῶσα δὲ ἐπὶ τὸ βαρὺ, δεσπόζει διαστήματα τέσσαρα· θέλει δὲ νὰ καταβαίνει δύο διέσεις, καὶ δύο μείζονας τόνους· νὰ εἶναι δὲ τὸ διάστημα τῆς πρώτης διέσεως τεταρτημόριον τοῦ μείζονος τόνου· τὸ δὲ τῆς δευτέρας διέσεως, μείζων τόνος σχεδόν.

ε'. Ὡς ὅλαι μαζὺ αἱ φθοραὶ εἶναι δεκαπέντε, κα-
θὼς καὶ τόσα σημεῖα διωρίσθησαν δι' αὐτάς· ἀπὸ τὰς
ὁποίας ὁκτὼ μὲν εἶναι διατονικαί, αἱ

ζ ρ ξ ϕ ς ο ξ ε

πέντε δὲ, χρωματικαί,

Ϟ Ϡ ϡ ϣ Ϥ ϥ

αἱ δὲ ἐξῆς δύο, ἐναρμόνιοι·

ρ ς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ.

Περὶ Μαρτυριῶν.

α'. Αἱ Μαρτυρίαι μαρτυροῦσιν ἢ τὸν ἦχον, ἢ τὸ μέλος.
Καὶ ἐκεῖναι μὲν ὅπου μαρτυροῦσι τὸν ἦχον, πάντοτε
προτάττονται τοῦ μέλους, οὔσαι τὸν ἀριθμὸν ἐννέα·

ἡ τοῦ Πρώτου ἤχου	ζ
ἡ τοῦ Δευτέρου	ρ
ἡ τοῦ Τρίτου	ξ, ρξ
ἡ τοῦ Τετάρτου	ξ
ἡ τοῦ Πλαγίου πρώτου	Ϟ
ἡ τοῦ Πλαγίου δευτέρου	Ϡ
ἡ τοῦ Βαρύς	ϡ
ἡ τοῦ Πλαγίου τετάρτου	ϣ
ἡ τοῦ Λέγετος	ρς

β' Ἐπειδὴ δὲ αὐταὶ αἱ μαρτυρίαι τῶν ἤχων δὲν φανε-
 ρόνουσι βάσιν σφαιρᾶν, προσίθεται καὶ ἡ συλλαβὴ τοῦ
 φθόγγου, διατονικῶς μὲν μόνη, χρωματικῶς δὲ μετὰ
 τῆς φθορᾶς, γνωστοποιῶσα τὴν βάσιν καὶ τὴν κλίμακα·

$$\begin{array}{l} \text{Ἦχος } \overset{\text{♩}}{\underset{\text{♩}}{\text{q}}} \cdot \text{Πα}, \quad \text{ἢ } \overset{\text{♩}}{\underset{\text{♩}}{\text{q}}} \cdot \text{Κε.} \\ \text{Ἦχος } \overset{\text{♩}}{\underset{\text{♩}}{\text{Δι}}}, \quad \text{ἢ } \overset{\text{♩}}{\underset{\text{♩}}{\text{Πα}}}. \end{array}$$

γ'. Αἱ δὲ μαρτυρίαι, ὅπου μαρτυροῦσι τὸ μέλος, εἶναι
 ἢ διατονικαὶ, ἢ χρωματικαί. Πᾶσα δὲ μαρτυρία ἔχει
 δύο μέρη· ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ εἶναι σημεῖον ἴδιον, μαρ-
 τυροῦν τὴν ποιότητα τοῦ μέλους· τὸ δὲ ἄλλο εἶναι τὸ
 ἀρκτικὸν σύμφωνον τῶν ἐπτά συλλαβῶν τῶν φθόγγων,
 μαρτυροῦν τὴν βάσιν· οἷον τῆς $\overset{\text{π}}{\text{q}}$ μαρτυρίας, τὸ μὲν q
 εἶναι σημεῖον ἴδιον· τὸ δὲ π εἶναι τὸ σύμφωνον τῆς βά-
 σεως πα.

δ'. Ἰδια σημεῖα τῶν διατονικῶν μαρτυριῶν εἶναι τὰ
 ἑξῆς ἐπτά·

$$\sim \text{δ} \text{ } \text{q} \text{ } \text{κ} \text{ } \text{γ} \text{ } \text{δ} \text{ } \text{q}$$

τὰ ὅποια μαρτυροῦσι τὰ διαστήματα τῆς κλίμακος τοῦ
 μέλους· τὰ δὲ ἐπ' αὐτὰ, ἢ ὑπ' αὐτὰ τιθέμενα σύμφωνα
 μαρτυροῦσι τὸν τόπον τῆς κλίμακος· οἷον, τῆς $\overset{\text{β}}{\text{κ}}$ μαρ-
 τυρίας τὸ μὲν κ μαρτυρεῖ ἀνάβασιν ἐλαχίστου τόνου,
 καὶ κατάβασιν ἐλάσσονος· τὸ δὲ β μαρτυρεῖ τὸν τόπον
 τῆς κλίμακος, ὅς ἐστι δεύτερος ἀπὸ τοῦ πα.

ε'. Τὰ σύμφωνα κατέχουσι τὸ ἄνω μέρος τῶν μαρτυριῶν εἰς ὅλον τὸ Διαπασῶν σύστημα, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς χ_q , καὶ κατιὸν μέχρι τῆς χ_{∞} . Εἰς δὲ τὸ δεύτερον Διαπασῶν ἐπὶ τὸ βαρὺ κατέχουσι τὸ κάτω μέρος, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς χ_l , καὶ κατιὸν ὁμοίως.

Πάλιν εἰς τὸ δεύτερον ἐπὶ τὸ ὀξὺ Διαπασῶν προστίθεται καὶ ὀξεῖα, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς χ_{λ} , καὶ ἀνιὸν μέχρι τῆς χ'_q .

Εἰς δὲ τὸ τρίτον ἐπὶ τὸ ὀξὺ Διαπασῶν προστίθεται δύο ὀξεῖαι, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς χ'_{λ} , καὶ ἀνιὸν ὁμοίως.

ς'. Τῶν δὲ χρωματικῶν μαρτυριῶν διὰ μὲν τὴν κλίμακα τοῦ Δευτέρου ἤχου ἴδια σημεῖα εἶναι τὰ $\smile$, σ · διὰ δὲ τὴν τοῦ Πλαγίου δευτέρου ἤχου, τὰ $\smile$, σ · τὰ ὅποια τέσσαρα σημεῖα λαμβάνουσι τὰ σύμφωνα καὶ τὰς ὀξείας κατὰ τὰ εἰρημένα περὶ τῶν διατονικῶν μαρτυριῶν.

ζ. Τοῦ δὲ Ἐναρμονίου γένους ἴδια σημεῖα μαρτυριῶν δὲν εἶναι· πληροῦται δὲ ἡ χρεία διὰ τῶν σημείων τῶν διατονικῶν μαρτυριῶν συγκροτουμένων κατὰ τὰ εἰρημένα.

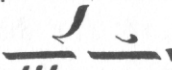
η'. Ἐν γένει αἱ μαρτυρίαι, ὅπου μαρτυροῦσι τὸ μέλος, γράφονται καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ πολλαχού, καὶ ἐν τῷ τέλει ἐνίοτε. Ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ, διὰ νὰ δείκνῳσι τὴν βάσιν· ἐν τῷ μέσῳ δὲ καὶ ἐν τῷ τέλει, πρὸς πῶσις ἀσφαλείας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(1) Ἡ εἰς σώματα καὶ πνεύματα διαίρεσις τῶν μουσικῶν χαρακτήρων, ὅχι μόνον διὰ τὸ ἄκριτον τῆς διαίρεσεως ἐφάνη περιττὴ πρόσθεσις κανόνος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὅτι τὴν σήμερον, δὲν συγχωροῦνται εἰς τὴν Μουσικὴν περιττολογίαί. Διότι, ὅταν περιεργός τις τύχη νὰ προβάλλῃ εἰς τινὰ τῶν μουσικῶν, διὰ ποίαν αἰτίαν τὸ Ὀλίγον ὑποτασσόμενον ὑπὸ τοῦ κεντήματος (ὅχι ὅμως καὶ ἡ Πετασῆ, ἃν ὁ ὑποτασσόμενος χαρακτήρ χάνει τὴν ποσότητά του (ἴδ. Σελ. 6. β'). Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ Κέντημα δὲν ἀφαιρεῖ τὴν ποσότητα τῆς Πετασῆς, ἄρα ὅχι μόνον δὲν ὑποτάσσεται ὑπὸ τῶν κεντημάτων (ἴδ. Αὐτόθι.), ἀλλὰ μήτε ὑπὸ τοῦ Κεντήματος.) καὶ τῆς Ὑψηλῆς (ἴδ. Σελ. 7. δ'.) μένει ἄφωνον; δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀπόκρισις, ὅτι τὸ μὲν Ὀλίγον ὑποτίθεται ὡς σῶμα, τὸ δὲ Κέντημα καὶ ἡ Ὑψηλὴ ὡς πνεύματα, δι' ὑποψίαν μήπως, ἐρωτῶν ἀνταποκριθῇ, ὅτι ἂν ἡ φυσικὴ τοῦ πνεύματος δύναμις εἶναι τὸ νὰ διδῇ ζωὴν εἰς τὸ σῶμα, πῶς λοιπὸν ἐδῶ τὸ καταντᾷ νεκρὸν

καὶ ἄφωνον ————, ὅταν δὲ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ αὐτὸ ————, τότε ἐκ τοῦ ἐναντιοῦ ἀναστῇ; διὰ νὰ μὴ λοιπὸν ἡ περιέργεια γεννήσῃ φιλονικίαν, καὶ ἀποδειχθῇ

ἀνάρμος ἢ σύγκρισις τοῦ μουσικοῦ, συμφερότερον ἤθελεν εἶσθαι, νομίζω, ἂν ἔλεγεν, ὅτι, ὅταν τὸ μέλος ἀπαί-
τεῖ νὰ δαπανηθῶσιν ἐπὶ τῆς Ὑψηλῆς ἢ ἐπὶ τοῦ Κεντῆ-
ματος τρεῖς, ἢ τέσσαρες χρόνοι, τότε τὸ Ὀλίγον δὲν χρησι-
μεύει δι' ἄλλο, παρὰ διὰ νὰ δέχεται τὰ χρονικὰ σημεῖα·

 και μάλιστα ὅταν εἶναι χρεία νὰ αὐξηθῇ

τὸ ποσὸν τῆς μελωδίας , ἢ , ὅπου τὸ Ὀλί-
γον τίθεται διὰ νὰ συνδέῃ τοὺς χαρακτῆρας, διὰ τὸ
ὑπερβατὸν τῆς ἀναβάσεως. Ὅταν δὲ πολλακίς εὐρίσκεται

μόνον μετὰ τὴν Ὑψηλὴν ἔμπροσθεν , τότε εἰς τί
ἄραγε χρησιμεύει; (ὅσον διὰ τὴν Πετασὴν, ἠξέυρομεν
ὅτι ἐπενεθήθη διὰ νὰ ἀναβιβάσῃ τὴν φωνὴν ὀλίγῳ πε-
ρισσότερον ἀπὸ τὴν φυσικὴν ὀξύτητα (ἴδ. Σελ. 19. γ'), καὶ
κατ' αὐτὸ διαφέρει ἀπὸ τὸ Ὀλίγον· ὅθεν ἀφαιρούμενον

τὸ ποσὸν αὐτῆς χρησιμεύει μόνον εἰς τὸ νὰ θώσῃ
ποιότητα ὀξυτέρου τόνου εἰς τὴν Ὑψηλὴν.) Τίθεται ἴσως
διὰ τὴν εὐρυθμίαν τῶν χαρακτῆρων.

Οἱ Διδάσκαλοι προπαρασκευάζουσι τοὺς μαθητὰς με-
λόγους ἱκανοὺς, ὥστε νὰ καταπείσωσι τοὺς ἐναντίους,
τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εὐτυχῶς ἐλαττοῦται· ἀλλὰ τόσην
περισσότεραν κρίσιν καὶ προσοχὴν πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ
μαθηταί, ὅσον τὴν σήμερον καὶ λόγιοι ἄνδρες δὲν σο-
χάζονται ἀνωφελῇ τὴν μάθησιν τῆς Μουσικῆς, διὰ τὴν
ὀλίγην τοῦ καιροῦ δαπάνην, καὶ διὰ τὴν ἀσυγκρίτως

ἐμεθοδικωτέραν ὡς πρὸς τὴν παλαιὰν ἀμέθοδον μέθο-
δον. Ἀπὸ πεπαιδευμένου ἀνδρὸς κεφαλὴν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν
τῆς τοιαύτης μεθόδου, ἀπὸ πεπαιδευμένους πάλιν προ-
μένεται καὶ ἡ τελειοποίησις αὐτῆς.

(2) Τὸ Ψηφισὸν μόνον ἀρκεῖ νὰ θώσῃ τοιαύτην
ζωηρότητα εἰς τοὺς Χαρακτῆρας (Ἰδ. Σελ. 18· ε΄.)· διὸ
οἱ διδάσκαλοι τὴν σήμερον δὲν γράφωσι πλέον τὸ ἴσον
σὺν , ὅταν τὸ μέλος τὸ θέλει ζωηρότερον, ἀλλ'
ἀφαιροῦσι τὸ ὀλίγον ὡς περιττόν. Τίθεται δὲ
ὑπὸ τὴν ἀπόστροφον ὅχι διὰ τὴν ζωηρότητα· διότι
ἂν δι' αὐτὸ μόνον, διατὶ καὶ Ψηφισὸν ἐν ταύτῃ; τί-
θεται λέγω ἴσως διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ κεχρηγμένον τοῦ
ῥυθμοῦ, ἐπειδὴ τῆς Ἀποστροφῆς ὡς πρὸς τὸ τοῦ Ψηφιστοῦ
 εὐρίσκεται μικρότερον τὸ σχῆμα.

Τόσας παρατηρήσεις μὲ ἔδωσαν καιρὸν αἱ εἰς τὴν
τυπογραφίαν ἄπειραι ἀσχολίαίμου καὶ ἡ βία τῶν τυπο-
γράφων, νὰ κάμω. Δὲν θέλετε βέβαια διὰ τοῦτο ὑπο-
λάβει ἀμελῆ τὸν μαθητήν σας Διδάσκαλοι, ἂν συλλογι-
σθῇτε πόση ἀγρυπνία καὶ προσοχὴ ἀπαιτεῖται εἰς πράγ-
ματος νεοφανοῦς τύπων, καὶ μάλιστα ὅταν παραδί-
δεται ὁλῶς διόλου νέον εἰς τὰς χεῖρας τῶν τεχνιτῶν.

Τέλος τῶν σημειώσεων.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

ΚΕΦ. Α΄.	Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Μελωδίαν Ποσοῦ.	1
ΚΕΦ. Β΄.	Περὶ Χαρακτῆρων τῶν φθόγγων.	4
ΚΕΦ. Γ΄.	Περὶ Συνθέσεως τῶν Χαρακτῆρων.	6
ΚΕΦ. Δ΄.	Περὶ Παραλλαγῆς.	8
ΚΕΦ. Ε΄.	Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Μελωδίαν Ποιοῦ	12
ΚΕΦ. Ϛ΄.	Περὶ τῶν ἀχρόνων Ὑποτάσεων.	17
ΚΕΦ. Ζ΄.	Περὶ διαφορᾶς ἐκδοχῆς τῶν φθόγγων των Χαρακτῆρων.	19
ΚΕΦ. Η΄.	Περὶ Ὑφέσεως καὶ Διέσεως.	21
ΚΕΦ. Θ΄.	Περὶ Ἦχων.	24
ΚΕΦ. Ι΄.	Περὶ τοῦ Πρώτου ἤχου.	26
ΚΕΦ. ΙΑ΄.	Περὶ τοῦ Δευτέρου ἤχου.	29
ΚΕΦ. ΙΒ΄.	Περὶ τοῦ Τρίτου ἤχου.	31
ΚΕΦ. ΙΓ΄.	Περὶ τοῦ Τετάρτου ἤχου.	34
ΚΕΦ. ΙΔ΄.	Περὶ τοῦ Πλαγίου πρώτου ἤχου.	37

ΚΕΦ. ΙΕ'. Περὶ τοῦ Πλαγίου Δευτέρου ἤχου.

ΚΕΦ. ΙΖ'. Περὶ τοῦ Βαρέος ἤχου.

ΚΕΦ. ΙΖ'. Περὶ τοῦ Πλαγίου Τετάρτου ἤχου.

ΚΕΦ. ΙΗ'. Περὶ Φθορῶν.

ΚΕΦ. ΙΘ'. Περὶ Μαρτυριῶν.

